

પ્રશ્નબેંક આધારિત પ્રથમ સામાયિક મૂલ્યાંકન (એકમ) કસોટી – ૨૦૨૫ માટે અગત્યની સૂચનાઓ.

- શાળાએ પોતાની રીતે બોર્ડ પર લેખન કાર્ય કરીને, પ્રિન્ટ કઢાવીને, પસંદિત પ્રશ્નોને પ્રોજેક્ટર વડે ડિસ્પ્લે કરીને અથવા મૌખિક રીતે લખાવીને પોતાની અનુકૂળતા મુજબ મૂલ્યાંકન કાર્યવાહી હાથ ધરવાની રહેશે.
- ૨૫ ગુણના મૂલ્યાંકન કાર્યના ઉત્તર લખવા માટેનો સમય પૂરા ૧ કલાકનો ફાળવવાનો રહેશે. જે તે વિષયની પ્રશ્નબેંક પર વિભાગને ધ્યાને લીધા વિના પ્રશ્નોના ક્રમ સળંગ ક્રમમાં રાખવાના રહેશે. (દા.ત.પ્રશ્ન નં. ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭, ૮, ૯, ૧૦, ૧૧, ૧૨, ૧૩, ૧૪, ૧૫,.....)
- પ્રશ્નબેંકમાંથી અધ્યન નિષ્પત્તિ આધારિત સૂચનાઓ પ્રમાણે વિભાગવાર પ્રશ્નો પસંદ કરી કુલ-૨૫ ગુણનું મૂલ્યાંકન થાય તે રીતે આયોજન કરવાનું રહેશે.
- તા.૨૨/૧૨/૨૦૨૫ થી તા.૩૧/૧૨/૨૦૨૫ દરમિયાન યોજવાની રહેશે.
- પ્રશ્નબેંકમાં કોઈ જોડણી, ભાષાદોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરવાનો રહેશે. વિષય શિક્ષક દ્વારા સમયસર મૂલ્યાંકન કરી વિદ્યાર્થીઓનું નિદાન કાર્ય હાથ ધરવાનું રહેશે.
- મૂલ્યાંકન બાદ વિદ્યાર્થી મેળવેલ ગુણની ડેટાએન્ટ્રી વિદ્યા સમીક્ષા કેન્દ્ર ગાંધીનગર ખાતે ક્ષમતાએપમાં ડેટાએન્ટ્રીનું કાર્ય હાથ ધરવાનું રહેશે.
- વિદ્યાર્થીઓની ઉત્તરવહીઓ તેમજ વિદ્યાર્થીઓનું સંકલિત ગુણપત્રક શાળાએ એક વર્ષ સુધી સાચવવાનું રહેશે. અને જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીશ્રીની ટીમને વાર્ષિક નિરીક્ષણ વખતે નિરીક્ષણ માટે આપવાનું રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

પ્રશ્નબેંક આધારીત મુલ્યાંકન-2

ડિસેમ્બર-2025

ધોરણ-12 વિષય: મનોવિજ્ઞાન (141)

પ્રકરણ-6 મનોવિકૃતિઓ

પ્રકરણ-7 સલાહ અને મનોપચાર

પ્રકરણ-8 પર્યાવરણ અને વર્તન

પ્રકરણ-9 સંસ્થાકીય મનોવિજ્ઞાન

સૂચના

આ પ્રશ્નબંકમાં વાર્ષિક પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્રના માળખા અનુસાર વિભાગવાર પ્રશ્નો આપવામાં આવેલ છે. જેમાંથી સુધીના અભ્યાસક્રમ અનુસાર પ્રશ્નોની પસંદગી કરી શાળા કક્ષાએ મુલ્યાંકનનું આયોજન કરવાનું રહેશે. જે મુલ્યાંકન વાર્ષિક પરીક્ષાના માળખા અનુસાર 25 ગુણનું રહેશે. જેમાં વિભાગ-A માંથી પાંચ પ્રશ્નો, વિભાગ-B માંથી પાંચ પ્રશ્નો, વિભાગ-C માંથી બે પ્રશ્નો, વિભાગ-Dના બે પ્રશ્નો, વિભાગ-E માંથી એક પ્રશ્ન પસંદ કરી મુલ્યાંકનનું આયોજન કરવાનું રહેશે. આમ કુલ 15 પ્રશ્નો ફરજિયાત પૂછવાના રહેશે.

અધ્યયન નિષ્પત્તિની સૂચનાઓ

- ❖ મનોવિજ્ઞાન વિષયની નીચે આપેલ અધ્યયન નિષ્પત્તિના આધારે પ્રશ્નોની અધ્યયન નિષ્પત્તિ પ્રશ્નની જમણી બાજુ દર્શાવેલ છે.
- ❖ **પ્રકરણ-6** માટે અધ્યયન નિષ્પત્તિ મનો.1212, મનો.1213 અને મનો.1214 છે.
 - ☞ મનો.1212 અંતર્ગત વિદ્યાર્થી અસાધારણ વર્તનની સંકલ્પના, પ્રતિમાન અને કારણો સમજે છે.
 - ☞ મનો.1213 અંતર્ગત વિદ્યાર્થી WHO, APA, ICD, DSMનું કાર્ય જાણી સમજે છે.
 - ☞ મનો.1214 અંતર્ગત વિદ્યાર્થી મનોવિકૃતિ વિશે માહિતી મેળવી જાણે અને સમજે છે.
- ❖ **પ્રકરણ-7** માટે અધ્યયન નિષ્પત્તિ મનો.1215 અને મનો.1216 છે.
 - ☞ મનો.1215 અંતર્ગત વિદ્યાર્થી સલાહ સંકલ્પના, લક્ષણો, કૌશલ્યો અને આચારસંહિતા વિશે જાણે છે.
 - ☞ મનો.1216 અંતર્ગત વિદ્યાર્થી મનોપચારની પ્રક્રિયા, અભિગમો તેમજ સલાહ અને મનોપચાર વચ્ચેનો તફાવત સમજે છે.
- ❖ **પ્રકરણ-8** માટે અધ્યયન નિષ્પત્તિ મનો.1217 અને મનો.1218 છે.
 - ☞ મનો.1217 અંતર્ગત વિદ્યાર્થી ભૌતિક પર્યાવરણ, માનવસર્જિત પર્યાવરણ તેમજ પર્યાવરણ વચ્ચેનો સંબંધ અને ઘટકો વિશે જાણે છે.
 - ☞ મનો.1218 અંતર્ગત વિદ્યાર્થી પર્યાવરણના વિવિધ પ્રતિમાનો, માનવ વર્તનની પર્યાવરણ પર થતી અસરો અને પર્યાવરણ બચાવવાના ઉપાયો વિશે જાણે છે.

- ❖ પ્રકરણ-9 માટે અધ્યયન નિષ્પત્તિ મનો.1219, મનો.1220 અને મનો.1221 છે.
- ☞ મનો.1219 અંતર્ગત વિદ્યાર્થી સંસ્થાની સંકલ્પના, પ્રકારો, લક્ષણો અને કાર્યોથી માહિતગાર બને છે.
- ☞ મનો.1220 અંતર્ગત વિદ્યાર્થી વ્યવસ્થાપકોના લક્ષણો અને વ્યવસ્થાપકોની ભૂમિકાઓ વિશે જાણે છે.
- ☞ મનો.1221 અંતર્ગત વિદ્યાર્થી કર્મચારીની પસંદગીની રીતો, કાર્યપ્રેરણા, તાલીમ, કર્તૃત્વ મૂલ્યાંકન, વેચાણ અને વિજ્ઞાપન વિશે સમજે છે.

ગુજરાતી માધ્યમ
મનોવિજ્ઞાન-141 ધોરણ-12
એકમ કસોટીના પ્રશ્નપત્રનું માળખું

❖ વિભાગ- A

- ☞ નીચેના પ્રશ્નોમાંથી આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર આપો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)
- પ્રશ્ન-1 વિભાગ-અ ની પ્રશ્નબેંકમાંથી પ્રશ્નક્રમ 01 થી 05 માંથી જ પૂછવા. (મનો.1212)
- પ્રશ્ન-2 વિભાગ-અ ની પ્રશ્નબેંકમાંથી પ્રશ્નક્રમ 06 થી 07 માંથી જ પૂછવા. (મનો.1213)
- પ્રશ્ન-3 વિભાગ-અ ની પ્રશ્નબેંકમાંથી પ્રશ્નક્રમ 08 થી 15 માંથી જ પૂછવા. (મનો.1214)
- પ્રશ્ન-4 વિભાગ-અ ની પ્રશ્નબેંકમાંથી પ્રશ્નક્રમ 16 થી 18 માંથી જ પૂછવા. (મનો.1215)
- પ્રશ્ન-5 વિભાગ-અ ની પ્રશ્નબેંકમાંથી પ્રશ્નક્રમ 19 થી 26 માંથી જ પૂછવા. (મનો.1216)

❖ વિભાગ- B

- ☞ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક-બે વાક્યોમાં આપો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)
- પ્રશ્ન-6 વિભાગ-બ ની પ્રશ્નબેંકમાંથી પ્રશ્નક્રમ 32 થી 33 માંથી જ પૂછવા. (મનો.1217)
- પ્રશ્ન-7 વિભાગ-બ ની પ્રશ્નબેંકમાંથી પ્રશ્નક્રમ 34 થી 48 માંથી જ પૂછવા. (મનો.1218)
- પ્રશ્ન-8 વિભાગ-બ ની પ્રશ્નબેંકમાંથી પ્રશ્નક્રમ 49 થી 54 માંથી જ પૂછવા. (મનો.1219)
- પ્રશ્ન-9 વિભાગ-બ ની પ્રશ્નબેંકમાંથી પ્રશ્નક્રમ 55 થી 55 માંથી જ પૂછવા. (મનો.1220)
- પ્રશ્ન-10 વિભાગ-બ ની પ્રશ્નબેંકમાંથી પ્રશ્નક્રમ 56 થી 61 માંથી જ પૂછવા. (મનો.1221)

❖ વિભાગ- C

- ☞ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ સંક્ષિપ્ત આપો. (પ્રત્યેકના 2 ગુણ)
- પ્રશ્ન-11 વિભાગ-ક ની પ્રશ્નબેંકમાંથી પ્રશ્નક્રમ 13 થી 15 માંથી જ પૂછવા. (મનો.1215)
- પ્રશ્ન-12 વિભાગ-ક ની પ્રશ્નબેંકમાંથી પ્રશ્નક્રમ 16 થી 24 માંથી જ પૂછવા. (મનો.1216)

❖ વિભાગ- D

- ☞ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ મુદ્દાસર આપો અથવા ટૂંકનોંધ લખો. (પ્રત્યેકના 3 ગુણ)
- પ્રશ્ન-13 વિભાગ-ડ ની પ્રશ્નબેંકમાંથી પ્રશ્નક્રમ 24 થી 24 માંથી જ પૂછવા. (મનો.1217)
- પ્રશ્ન-14 વિભાગ-ડ ની પ્રશ્નબેંકમાંથી પ્રશ્નક્રમ 25 થી 33 માંથી જ પૂછવા. (મનો.1218)

❖ વિભાગ-E

- ☞ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ સવિસ્તાર આપો. (પ્રત્યેકનો 5 ગુણ)
- પ્રશ્ન-15 વિભાગ-ઈ ની પ્રશ્નબેંક માંથી પ્રશ્નક્રમ 18 થી 19 માંથી જ પૂછવા (મનો.1220)

વિભાગ- A

❖ નીચેના પ્રશ્નોમાંથી આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર આપો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)

- 1) “નૈતિક મૂલ્યોનું ધોરણ નીચું હોય તેવું વર્તન અસાધારણ કહેવાય.” આ વ્યાખ્યા કોણે આપી છે? (મનો.1212)
(અ) જેમ્સ પેજ (બ) જે.સી. કોલમેન (ક) વોરેન (ડ) સીટી મોર્ગન.
- 2) હિમશીલાનું ઉદાહરણ કયા ખ્યાલ સાથે સંબંધિત છે? (મનો.1212)
(અ) મનોજાતિય અવસ્થા (બ) સ્વપ્નાવસ્થા
(ક) ચેતન-અચેતન મન (ડ) બચાવ પ્રયુક્તિ.
- 3) કયું ઉપતંત્ર ‘સુખના સિદ્ધાંત’ને અનુસરે છે? (માનો.1212)
(અ) નિમ્ન અહમ્ (બ) ઉપરી અહમ્ (ક) અહમ્ (ડ) સ્વ
- 4) અજ્ઞાત કે અભાનપણે અહમને ટકાવી રાખવાની પ્રયુક્તિને શું કહે છે? (મનો.1212)
(અ) દમન (બ) બચાવ પ્રયુક્તિ (ક) વ્યક્તિત્વ (ડ) સ્વપ્નાવસ્થા
- 5) લેટીન ભાષામાં “NORMA” શબ્દનો અર્થ શો થાય છે? (મનો.1212)
(અ) ફક્ત માપપદ્ધતી (બ) સુથારની માપપદ્ધતી
(ક) દરજ્જાની માપપદ્ધતી (ડ) સાધારણ માપપદ્ધતી
- 6) આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે માનસિક લક્ષણોનું વર્ગીકરણ કઈ સંસ્થા દ્વારા દર્શાવવામાં આવ્યું છે? (મનો.1213)
(અ) WHO (બ) UNIS (ક) APA (ડ) UNO
- 7) DSM-V વર્ગીકરણ કયા વર્ષે પ્રકાશિત થયું? (મનો.1213)
(અ) 2000 (બ) 1980 (ક) 2013 (ડ) 1952
- 8) નીચેનામાંથી કઈ મનોવિકૃતિ વારસાગત જોવા મળે છે? (મનો.1214)
(અ) વિકૃત ચિંતા (બ) છિન્ન મનોવિકૃતિ
(ક) સામાજિક ભય (ડ) અનિવાર્ય વિચાર દબાણ અનિવાર્ય ક્રિયા દબાણ
- 9) મસ્તિષ્ક વિકાર સાથે સંબંધિત મનોવિકૃતિ કઈ છે? (મનો.1214)
(અ) અલઝાઈમર (બ) ખુલ્લી જગ્યાનો ભય
(ક) છિન્નમનોવિકૃતિ (ડ) સામાજિક ભય
- 10) કઈ મનોવિકૃતિમાં બાળક તેને કહેવામાં આવેલા વાક્યોનું પુનઃઉચ્ચારણ અવારનવાર કરે છે? (મનો.1214)
(અ) લખવાની વિકૃતિ (બ) ડીસ્ટેક્સિયા (ક) ADHD (ડ) ઓટીઝમ
- 11) બેનરના મતે લાંબા સમયની બેરોજગારીને પરિણામે વ્યક્તિમાં શું જોવા મળે છે? (મનો.1214)
(1) ખિન્નતા (2) હતાશા (3) આક્રમકતા (4) સમાજ વિરોધી વ્યક્તિત્વ
(અ) 1 અને 2 (બ) 1, 2 અને 3 (ક) 1, 3 અને 4 (ડ) 1, 2, 3 અને 4

- 12) વારંવાર હાથ ધોવાના વિચારો આવવા એ કઈ વિકૃતિ કહેવાય? (મનો.1214)
 (અ) મનોદશાની વિકૃતિ (બ) અનિવાર્ય વિચાર-ક્રિયા દબાણ વિકૃતિ
 (ક) ખિન્નતાની વિકૃતિ (ડ) સામાજિક ભયની વિકૃતિ
- 13) કઈ વિકૃતિ સામાજિક સંદેશાવ્યવહાર વિકૃતિ સાથે સાંકળીને દર્શાવવામાં આવી છે? (મનો.1214)
 (અ) આત્મરત વિકૃતિ (બ) ડીસ્લેક્ષિયા (ક) ADHD (ડ) દ્વિધ્રુવીય-1 મનોવિકૃતિ
- 14) કઈ વિકૃતિ એક જટિલ પ્રકારની વિકાસાત્મક વિકૃતિ છે? (મનો.1214)
 (અ) આત્મરત વિકૃતિ (બ) ડીસ્લેક્ષિયા (ક) ADHD (ડ) દ્વિધ્રુવીય-1 મનોવિકૃતિ
- 15) કઈ ચિંતાને “મુક્ત રીતે તરતી ચિંતા”તરીકે ઓળખવામાં આવે છે? (મનો.1214)
 (અ) વિકૃત ભય (બ) સામાન્યીકૃત વિકૃત ચિંતા
 (ક) ખિન્નતા (ડ) અનિવાર્ય વિચાર-ક્રિયા દબાણ વિકૃતિ
- 16) અંગ્રેજી ભાષાનો કયો શબ્દ ‘સલાહ’ ના અર્થમાં વપરાય છે? (મનો.1215)
 (અ) Guidance (બ) help (ક) counselling (ડ) interview
- 17) સલાહ પ્રક્રિયાના કેટલા સોપાનો બ્રોમર અને શોસ્ટ્રોમે દર્શાવ્યા છે? (મનો.1215)
 (અ) 8 (બ) 11 (ક) 18 (ડ) 7
- 18) અસરકારક સલાહના લક્ષણો નીચેનામાંથી કોણે દર્શાવ્યા છે? (મનો.1215)
 (અ) પેટરસન (બ) મોર્ગન (ક) જે.બી વોટસન (ડ) ફોર્ડ
- 19) ‘મનોપચાર એટલે માનસિક રોગોનો મનોવૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિથી ઉપચાર’ આ વ્યાખ્યા કોણે આપી છે? (મનો.1216)
 (અ) ટર્મન (બ) જેમ્સ ડ્રેવર (ક) ફોર્ડ (ડ) લેહનર અને કયૂબ
- 20) મનોવિશ્લેષણાત્મક અભિગમ સાથે કોનું નામ જોડાયેલું છે? (મનો.1216)
 (અ) રોજર્સ (બ) ફોર્ડ (ક) ટર્મન (ડ) એલિસ
- 21) મુક્ત સાહચર્ય પદ્ધતિ કોણે આપી છે? (મનો.1216)
 (અ) રોજર્સ (બ) ફોર્ડ (ક) બ્લોચર (ડ) એલિસ
- 22) અષ્ટાંગ યોગના કેટલા સોપાનો છે? (મનો.1216)
 (અ) સાત (બ) છ (ક) આઠ (ડ) અગિયાર
- 23) મહર્ષિ મહેશ યોગી દ્વારા કયાં ધ્યાનનો પ્રસાર થયો છે? (મનો.1216)
 (અ) વિપશ્યના (બ) ભાવાતીત (ક) માઈન્ડ ફૂલ (ડ) લેશ્યા ધ્યાન
- 24) યોગસુત્રની રચના કોણે કરી હતી? (માનો.1216)
 (A) સ્વામી વિવેકાનંદ (બ) મહર્ષિ મહેશ (ક) સ્વામી દયાનંદ (ડ) પતંજલિ
- 25) અષ્ટાંગ યોગમાં જ્યાં બધા કલેશો સમાપ્ત થઈ મન નીરવ થઈ જાય તે શું કહે છે? (મનો.1216)
 (A) ધ્યાન (બ) સમાધિ (ક) ધારણા (ડ) પ્રાણાયામ
- 26) મન અને શરીરને સ્થિર કરનાર ચોક્કસ પ્રકારની શારીરિક સ્થિતિની તરેહને શું કહે છે? (માનો.1216)
 (A) ધ્યાન (બ) આસન (ક) ધારણા (ડ) પ્રાણાયામ

27)કેવા વાતાવરણમાં લોકોમાં ઉશ્કેરાટ કે આક્રમકતાનું પ્રમાણ વધુ જોવા મળે છે? (મનો.1217)

- (A) ઠંડા વાતાવરણમાં (બ) અતિશય ઠંડા વાતાવરણમાં
(ક) ગરમ કે ભેજવાળા વાતાવરણમાં (ડ) સામાન્ય વાતાવરણમાં

28)કયા મનોવૈજ્ઞાનિક પર્યાવરણ અને ભૌગોલિક પર્યાવરણને જુદાં પાડે છે? (મનો.1218)

- (A) બ્રોનફેનબ્રેનર (બ) વોટસન (ક) કર્ટ લેવિન (ડ) મોર્ગન

29)કયા મનોવૈજ્ઞાનિકે પર્યાવરણના અભિગમને પાંચ તંત્રના ખ્યાલ દ્વારા સમજાવ્યો છે? (મનો.1218)

- (A) એટકીનસન (બ) બ્રોનફેનબ્રેનર (ક) કર્ટ લેવિન (ડ) સ્કીનર

30)હવાના પ્રદૂષણને લીધે કઈ બિમારીનું પ્રમાણ વધુ જોવા મળે છે? (મનો.1218)

- (A) કેન્સર (બ) શ્વસનતંત્રના રોગો (ક) ચામડીના રોગો (ડ) a, b, c તમામ

31) સંઘની ભાવના શેમાં વધારે જોવા મળે છે? (મનો.1218)

- (A) ભીડમાં (બ) ગીચતામાં (ક) ટોળામાં (ડ) સમૂહમાં

32)પર્યાવરણીય સમસ્યાઓમાંથી બચવા કયા મનોવૈજ્ઞાનિકની ભૂમિકા મહત્ત્વની છે? (મનો.1218)

- (A) ચિકિત્સા મનોવૈજ્ઞાનિકો (બ) સમાજ મનોવૈજ્ઞાનિક
(ક) સલાહ મનોવૈજ્ઞાનિકો (ડ) પર્યાવરણ મનોવૈજ્ઞાનિકો

33)પર્યાવરણની મોટાભાગની સમસ્યાઓ કેવી છે? (મનો.1218)

- (A) કુદરતી (બ) આકસ્મિક (ક) માનવસર્જિત (ડ) ભૌગોલિક

34)ઓઝોનનું પડ પાતળું થવાને કારણે કયા રોગોનું પ્રમાણ વધી રહ્યું છે? (મનો.1218)

- (A) ચામડીના કેન્સરનું (બ) લોહીના કેન્સરનું
(ક) અસ્થમા (ડ) લોહીનું ઊંચું દબાણ

35)હવામાં કાર્બન ડાયોક્સાઈડ છૂટવાના પ્રમાણને ઓછું કરવા શું કરવું જોઈએ? (મનો.1218)

- (A) સ્વચ્છતા જાળવવી (બ) અતિશય ગંદકી ન કરવી
(ક) વૃક્ષો ઉછેરવા (ડ) કુદરતી સંપત્તિઓનો યોગ્ય ઉપયોગ

36)રેફ્રિજરેટરમાં કયા વાયુનો ઉપયોગ થાય છે? (મનો.1218)

- (A) ઓક્સિજન (બ) ક્લોરોફ્લુરો કાર્બન
(ક) કાર્બન ડાયોક્સાઈડ (ડ) નાઈટ્રોજન

37)નીચેનામાંથી કયું સંસ્થાનું લક્ષણ નથી? (મનો.1219)

- (A) સમાન લક્ષ્ય (બ) શ્રમ વિભાજન (ક) સેવાનો અભાવ (ડ) જવાબદારી અને અધિકાર

38)કાર્યોના સ્વરૂપને આધારે કાર્યોનું પરસ્પર અનુરૂપ એકમોમાં સમૂહીકરણ એટલે શું? (મનો.1219)

- (A) સંસ્થા (બ) શ્રમવિભાજન (ક) ખાતાવિભાજન (ડ) કાર્ય વિશીષ્ટીકરણ

39)જેમાં ઉપરી વ્યવસ્થાપન દ્વારા જ બધા નિર્ણયો લેવાતા હોય અને તેમની નીચેના લોકોએ પાલન કરવાનું હોય તેને શું કહેવાય? (મનો.1219)

- (A) કેન્દ્રીકરણ (બ) વિકેન્દ્રીકરણ (ક) વિશિષ્ટીકરણ (ડ) શ્રમ વિભાજન

40)જેમાં એક જ વ્યક્તિ વ્યવસ્થાપક અને માલિક બન્ને હોય તેવી સંરચના એટલે? (મનો.1219)

- (A) અમલદારશાહી સંરચના (બ) સરળ સંરચના (ક) સમચોરસીય સંરચના (ડ) જટિલ સંરચના

- 41) આપણી સરકારી અને અર્ધસરકારી કચેરીઓ ક્યાં પ્રકારની સંરચના પ્રમાણે કામ કરે છે? (મનો.1219)
- (A) અમલદારશાહી સંરચના (બ) રાજાશાહી સંરચના
(ક) સમચોરસીય સંરચના (ડ) સરળ સંરચના
- 42) સંસ્થાની કઈ સંરચનામાં વ્યવસ્થાપક અને માલિક બંને એક જ વ્યક્તિ હોય છે? (મનો.1219)
- (A) અમલદારશાહી સંરચના (બ) રાજાશાહી સંરચના
(ક) સમચોરસીય સંરચના (ડ) સરળ સંરચના
- 43) નીચેમાંથી વ્યવસ્થાપકોનું મૂળભૂત ક્યું કાર્ય છે? (મનો.1220)
- (A) આયોજન (બ) સંગઠન (ક) નેતૃત્વ (ડ) પ્રયોગ
- 44) બે અથવા બેથી વધુ વ્યક્તિઓ વચ્ચેની મોઢા-મોઢની વાતચીત એટલે? (મનો.1221)
- (A) નિરીક્ષણ (બ) સર્વેક્ષણ (ક) મુલાકાત (ડ) પ્રયોગ
- 45) કર્મચારીની પસંદગી માટેની પધ્ધતિઓમાં નીચેમાંથી કોનો સમાવેશ થતો નથી? (મનો.1221)
- (A) અરજીપત્રક (બ) મુલાકાત (ક) લાગવગ કે ભલામણ (ડ) લેખિત કસોટી
- 46) મૂલ્યાંકન કેન્દ્રો કોની પસંદગી માટે ઉપયોગમાં લેવાય છે? (મનો.1221)
- (A) સેલ્સમેન (બ) ગ્રાહક (ક) કર્મચારી (ડ) વ્યવસ્થાપક
- 47) ઈચ્છિત પ્રવૃત્તિને પ્રબળ કરે તેને શું કહેવાય? (મનો.1221)
- (A) પ્રબલન (બ) પ્રેરણા (ક) વસ્તુ (ડ) ગ્રાહક
- 48) જે સાધન દ્વારા વિજ્ઞાપનનો ફેલાવો થાય તેને વિજ્ઞાપનનું શું કહેવાય? (મનો.1221)
- (A) માધ્યમ (બ) બજાર (ક) વસ્તુ (ડ) ગ્રાહક

વિભાગ- B

❖ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક-બે વાક્યોમાં આપો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)

- વર્તનવાદના પ્રણેતા કોણ હતાં? (મનો.1212)
- સ્કીનરે કઈ સંકલ્પના દ્વારા સમાયોજિત અને કુસમાયોજિત વર્તનને સમજાવવાનો પ્રયત્ન કર્યો? (મનો.1212)
- બાન્ડુરાએ વ્યક્તિમાં રહેલ દિશા સૂચનની ક્ષમતાનો અભ્યાસ કરી કયો સિદ્ધાંત દર્શાવ્યો? (મનો.1212)
- શારીરિક બંધારણને આધારે મનોવિકૃતિની સમજૂતી કયા મનોવૈજ્ઞાનિકોએ આપી છે? (મનો.1212)
- અસાધારણ વર્તનની વ્યાખ્યા આપો. (મનો.1212)
- શારીરિક અને માનસિક રોગોના વર્ગીકરણ સાથે કઈ સંસ્થા સંકળાયેલી છે? (મનો.1213)
- WHOનું પુરુ નામ લખો. (મનો.1213)
- APAનું પૂરું નામ લખો. (મનો.1213)
- સામાજિક ભયને બીજા ક્યાં નામે ઓળખાય છે? (મનો.1214)
- 'OCD'નું પૂરું નામ જણાવો. (મનો.1214)

- 11) કયા પ્રકારની મનોવિકૃતિમાં દર્દીમાં ખિન્નતા અને વિષાદ એમ બંને આવેગોની હાજરી જોવા મળે છે? (મનો.1214)
- 12) 'ADHD'ની વિકૃતિનું પૂરું નામ જણાવો. (મનો.1214)
- 13) 'ઓટીઝમ'ને નૈદાનિક પરિભાષામાં શું કહે છે? (મનો.1214)
- 14) નૈતિક ચિંતા કોને કહેવાય? (મનો.1214)
- 15) વસ્તુલક્ષી ચિંતા એટલે શું? (મનો.1214)
- 16) 'તારે ઝમી પર' ફિલ્મ કઈ વિકૃતિનું ઉત્તમ ઉદાહરણ છે? (મનો.1214)
- 17) વિકૃત ભય કોને કહેવાય છે? (મનો.1214)
- 18) સલાહમાં ઓછામાં ઓછા કેટલા માણસો પ્રત્યક્ષ સંપર્કમાં આવે છે? (મનો.1215)
- 19) સલાહની વ્યાખ્યામાં ક્યાં ત્રણ સામાન્ય તત્વો જોવા મળે છે? (મનો.1215)
- 20) સલાહ પ્રક્રિયાનું પ્રથમ સોપાન કયું છે? (મનો.1215)
- 21) APGA નું પૂરું નામ શું છે? (મનો.1215)
- 22) મનોપચારની પ્રક્રિયાના તબક્કાઓના નામ લખો. (મનો.1216)
- 23) વાર્તાનિક અભિગમનું 'વર્તનોપચાર' નામ કોણે આપ્યું? (મનો.1216)
- 24) પ્રતિક વિનિમય પદ્ધતિમાં કેવા પ્રતિકો અપાય છે? (મનો.1216)
- 25) બોધાત્મક ઉપચાર પદ્ધતિ કોણે આપી છે? (મનો.1216)
- 26) તાર્કિક ભાવાત્મક ઉપચાર પદ્ધતિ કોણે આપી છે? (મનો.1216)
- 27) રોજર્સનો અભિગમ કયા નામે ઓળખાય છે? (મનો.1216)
- 28) યમમાં કઈ પાંચ ક્રિયાઓનો સમાવેશ થાય છે? (મનો.1216)
- 29) કયા પ્રાચીન ભારતીય સાહિત્યમાં મનોપચારની પદ્ધતિનો ઉલ્લેખ જોવા મળે છે? (મનો.1216)
- 30) શ્રીમદ ભગવદ્ ગીતામાં આપેલ યોગની વ્યાખ્યા જણાવો. (મનો.1216)
- 31) પ્રાણાયામ એટલે શું? (મનો.1216)
- 32) ઠંડા વાતાવરણ કરતાં ગરમ કે ભેજવાળા વાતાવરણમાં લોકોમાં કેવા વર્તનનું પ્રમાણ વધારે જોવા મળે છે? (મનો.1217)
- 33) સામાજિક સાંસ્કૃતિક વાતાવરણમાં કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે? (મનો.1217)
- 34) ઘોંઘાટની પરિસ્થિતિમાં વ્યક્તિનું વર્તન કેવું હોય છે? (મનો.1218)
- 35) કઈ લેવિને વ્યક્તિ અને પર્યાવરણ વચ્ચેના સંબંધનું સ્વરૂપ દર્શાવવા કયો ખ્યાલ આપ્યો છે? (મનો.1218)
- 36) ઘોંઘાટ એટલે શું? (મનો.1218)
- 37) હવા પ્રદૂષણ કેવી રીતે ફેલાય છે? (મનો.1218)
- 38) હવા પ્રદૂષણ ઘટાડવા શું કરવું જોઈએ? (મનો.1218)
- 39) ભીડ એટલે શું? (મનો.1218)

- 40) પર્યાવરણના ઓઝોન વાયુનું પડ પાતળું શેને કારણે થાય છે? (મનો.1218)
- 41) 'ગ્રીન હાઉસ અસર' એટલે શું? (મનો.1218)
- 42) CFCનું પૂરું નામ જણાવો. (મનો.1218)
- 43) PUCનું પૂરું નામ જણાવો. (મનો.1218)
- 44) વાતાવરણમાં રહેલા કયા ત્રણ વાયુઓ સૂર્યની ગરમીને રોકે છે? અને પૃથ્વીને ગ્રીન હાઉસમાં બદલી નાખે છે. (મનો.1218)
- 45) શેના કારણે ચામડીના કેન્સરનું પ્રમાણ વધી રહ્યું છે? (મનો.1218)
- 46) ભીડ શેનો નિર્દેશ કરે છે? (મનો.1218)
- 47) ગીચતા શેનો નિર્દેશ કરે છે? (મનો.1218)
- 48) પર્યાવરણ દ્વારા માનવજાતને મળેલ અણમોલ ભેટ કઈ છે? (મનો.1218)
- 49) સંસ્થાના લક્ષણો જણાવો. (મનો.1219)
- 50) કાર્ય વિશિષ્ટીકરણની બે રીતો દર્શાવો. (મનો.1219)
- 51) ઔપચારીકરણનો લાભ દર્શાવો. (મનો.1219)
- 52) અમલદારશાહી સંરચના કોને કહે છે? (મનો.1219)
- 53) સમચોરસીય સંરચના મુજબ કામ કરતી સંસ્થાના કોઈ પણ બે નામ આપો. (મનો.1219)
- 54) અધિકાર એટલે શું? (મનો.1219)
- 55) વ્યવસ્થાપકોના કાર્યોમાં સંગઠન કોને કહેવાય? (1220)
- 56) કર્મચારી પસંદગીની રીતો જણાવો. (મનો.1221)
- 57) કાર્ય વિશ્લેષણ એટલે શું? (1221)
- 58) ઉથલો એટલે શું? (1221)
- 59) જરૂરિયાતના ઉચ્ચપદાનુક્રમ (શ્રેણીક્રમ)નો સિદ્ધાંત કોણે આપ્યો? (મનો.1221)
- 60) તાલીમના ત્રણ હેતુઓ જણાવો. (મનો.1221)
- 61) મુલાકાત એટલે શું? (મનો.1221)

વિભાગ- C

❖ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ સંક્ષિપ્ત આપો. (પ્રત્યેકના 2 ગુણ)

- 1) Reuptake પ્રક્રિયા કોને કહેવાય છે? (મનો.1212)
- 2) ખામીયુક્ત જનીન તત્વોની વર્તન ઉપર થતી અસરો જણાવો. (મનો.1212)
- 3) અહમ્ વિશેની સમજૂતી આપો. (મનો.1212)
- 4) બોધાત્મક પ્રતિમાન અન્ય પ્રતિમાનોથી કઈ રીતે અલગ પડે છે? (મનો.1212)
- 5) ઉપરી અહમ્ ની સમજૂતી આપો. (મનો.1212)
- 6) બોધાત્મક પ્રતિમાનમાં સમાવિષ્ટ સ્મરણના ઘટકને સમજાવો. (મનો.1212)
- 7) અંતઃસ્રાવી ગ્રંથિની અસમતુલામાંથી ઉદ્ભવતી વર્તન વિકૃતિઓ જણાવો. (મનો.1212)

- 8) નિમ્ન અહમ્ ની સમજૂતી આપો? (મનો.1212)
- 9) DSM-Vના વિવિધ સંસ્કરણો અને તેના પ્રકાશન વર્ષોનું કોષ્ટક લખો. (મનો.1213)
- 10) ખુલ્લી જગ્યાના ભયની પાંચ પરિસ્થિતિઓ લખો. (મનો.1214)
- 11) વિકૃત ભયને સમજાવી તેના પ્રકારો જણાવો. (મનો.1214)
- 12) DSM-Vમાં દર્શાવેલ સામાન્યીકૃત ચિંતા વિકૃતિના લક્ષણો જણાવો. (મનો.1214)
- 13) સલાહની કોઈ એક વ્યાખ્યા આપો. (મનો.1215)
- 14) સલાહાર્થી કોણે કહેવાય? (મનો.1215)
- 15) સલાહ પ્રક્રિયામાં પારસ્પારિક આંતરક્રિયા કોને કહેવાય? (મનો.1215)
- 16) મનોપચારની કોઈ એક વ્યાખ્યા આપો. (મનો.1216)
- 17) મનોવિશ્લેષણવાદની કોઈ એક પ્રયુક્તિ સમજાવો. (મનો.1216)
- 18) વર્તનોપચારમાં ઉપયોગમાં લેવાતી પ્રયુક્તિઓના નામ આપો. (મનો.1216)
- 19) સ્વાનુભૂતિ એટલે શું? (મનો.1216) (મનો.1216)
- 20) યોગનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો. (મનો.1216)
- 21) યોગના આઠ અંગોના નામ આપી નિયમ વિષે ટૂંકી સમજ આપો. (મનો.1216)
- 22) પ્રત્યાહારનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો. (મનો.1216)
- 23) ધ્યાનના ફાયદા જણાવો. (મનો.1216)
- 24) મનોપચારની પ્રક્રિયાનું મુખ્ય ધ્યેય શું છે ? (મનો.1216)
- 25) ભૌતિક પર્યાવરણમાં કઈ કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે. (મનો.1217)
- 26) ભૌતિક વાતાવરણની અસરો જણાવો. (મનો.1217)
- 27) માનવી અને પર્યાવરણ વચ્ચેનો સંબંધ ટૂંકમાં વર્ણવો. (મનો.1217)
- 28) પર્યાવરણ અને વર્તનની સમજૂતી આપો. (મનો.1217)
- 29) વર્તનોની નીપજોના ઘટકો સમજાવો. (મનો.1217)
- 30) કર્ટલેવિનનો જીવન અવકાશનો ખ્યાલ સમજાવો. (મનો.1218)
- 31) બ્રોનફેનબ્રેનરનો પર્યાવરણ અંગેનો અભિગમ ટૂંકમાં સમજાવો. (મનો.1218)
- 32) ઘોંઘાટનું પ્રદૂષણ થવાના કારણો સંક્ષિપ્તમાં જણાવો. (મનો.1218)
- 33) હવાનું પ્રદૂષણ થવાના કારણો સ્પષ્ટ કરો. (મનો.1218)
- 34) ગંદકી કેવી રીતે ફેલાય છે તે જણાવો. (મનો.1218)
- 35) સંસ્થાની વ્યાખ્યા જણાવો. (મનો.1219)
- 36) શ્રમ વિભાજન કોને કહેવાય? (મનો.1219)

- 37)કેન્દ્રીકરણ એટલે શું? (મનો.1219)
 38)સમચોરસીય સંરચના ક્યારે અસરકારક નીવડે છે? (મનો.1219)
 39)સંસ્થામાં પ્રયત્નોનું સંકલન શા માટે જરૂરી છે? (મનો.1219)
 40)સંસ્થામાં ખાતા વિભાજન એટલે શું? ઉદાહરણ આપી સમજાવો? (મનો.1219)

41) માહિતી સંબંધિત ભૂમિકા એટલે શું? (મનો.1220)

- 42)અરજીપત્રકમાં ઉમેદવારની કઈ કઈ વિગતોનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે? (મનો.1221)
 43)નમૂના ઉપરના કર્તૃત્વની કસોટીઓ એટલે શું? (મનો.1221)
 44)કાર્યપ્રેરણાના સિધ્ધાંતો જણાવો. (મનો.1221)
 45)તાલીમની વ્યાખ્યા આપો. (મનો.1221)
 46)વિજ્ઞાપનની અસરકારકતા માટે કયાં પરિબલો નિર્ણાયક બને છે? (મનો.1221)

વિભાગ- D

❖ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ મુદ્દાસર આપો અથવા ટૂંકનોંધ લખો. (પ્રત્યેકના 3 ગુણ)

- 1) ફોઈડે દર્શાવેલ સિદ્ધાંતમાં ચિંતાના પ્રકારોની ચર્ચા કરો. (મનો.1212)
- 2) અરોપણના સિદ્ધાંતની સમજૂતી આપો. (મનો.1212)
- 3) સાધારણ અને અસાધારણ શબ્દની સમજૂતી આપો. (મનો.1212)
- 4) નિમ્ન અહમ્ માં રહેલી મૂળવૃત્તિઓને વર્ણવો. (મનો.1212)
- 5) બોધાત્મક પ્રતિમાનના એક ઘટક તરીકે સંગઠનાત્મક સંરચનાઓને સમજાવો. (મનો.1212)
- 6) અસાધારણ વર્તનના જૈવિક કારણોની સમજૂતી આપો. (મનો.1212)
- 7) ચેતોપગમમાં રહેલા રસાયણોની વર્તન પર થતી અસરો જણાવો. (મનો.1212)
- 8) ચેતન અને અચેતન મનની સંક્ષિપ્તમાં સમજૂતી આપો. (મનો.1212)
- 9) વર્તન પર અસર કરતાં સામાજિક સાંસ્કૃતિક પરિબલોની સંક્ષિપ્તના સમજૂતી આપો. (મનો.1212)
- 10) DSM-V માં દર્શાવેલ વિશિષ્ટ ભયના પ્રકારોને સમજાવો. (મનો.1214)
- 11) ADHDની વિકૃતિ ધરાવનાર બાળકોમાં જોવા મળતા લક્ષણો વર્ણવો. (મનો.1214)
- 12) આત્મરત વિકૃતિ વિશે સમજાવો. (મનો.1214)
- 13) સલાહનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો. (મનો.1215)
- 14) ‘સલાહાર્થી’ અને ‘સલાહકાર’નો અર્થ સમજાવો. (મનો.1215)
- 15) સલાહકારની તેમના વ્યવસાય સાથે સંબંધિત ભલામણો વર્ણવો. (મનો.1215)
- 16) પેટ્રશને દર્શાવેલા અસરકારક સલાહના લક્ષણો અને કૌશલ્યો જણાવો. (મનો.1215)
- 17) મનોપચાર અને સલાહ વચ્ચેના ત્રણ તફાવતો લખો. (મનો.1216)
- 18) મનોપચારમાં આરંભનો તબક્કો એટલે શું? (મનો.1216)

- 19) 'સ્વપ્ન વિશ્લેષણ'ની સમજૂતી આપો. (મનો.1216)
- 20) 'પદ્ધતિસરનું વિસંવેદનીકરણ' વિગતે સમજાવો. (મનો.1216)
- 21) 'બોધાત્મક ઉપચાર પદ્ધતિ' સમજાવો. (મનો.1216)
- 22) 'નિયમ' નો અર્થ આપી, તેમાં સમાવિષ્ટ બાબતો સ્પષ્ટ કરો. (મનો.1216)
- 23) 'પ્રાણાયામ' વિશે નોંધ લખો. (મનો.1216)
- 24) પર્યાવરણ અને વર્તનના મુખ્ય પાંચ ઘટકો વર્ણવો. (મનો.1217)
- 25) કંઈ લેવિનનું પર્યાવરણ અંગેનું પ્રતિમાન સમજાવો. (મનો.1218)
- 26) બ્રોનફેનબ્રેનરના પર્યાવરણ અંગેના પાંચ તંત્રોની સમજૂતી આપો. (મનો.1218)
- 27) માનવ વર્તન પર ઘોંઘાટ અને હવા પ્રદૂષણની અસરો વર્ણવો. (મનો.1218)
- 28) ભીડ અને ગીચતાના ખ્યાલને મુદાસર સમજાવો. (મનો.1218)
- 29) માનવવર્તનની પર્યાવરણ પરની અસરો તરીકે કુદરતી સંશાધનોના દુરુપયોગની સમજૂતી આપો. (મનો.1218)
- 30) પર્યાવરણને બચાવવાના ઉપાય તરીકે સ્વૈચ્છિક સાદગીની સમજૂતી આપો. (મનો.1218)
- 31) પર્યાવરણને બચાવવાના ઉપાય તરીકે વાર્તાનિક ધોરણોની ચર્ચા કરો. (મનો.1218)
- 32) પુનઃઉપયોગ અને ઊર્જા સંરક્ષણની સમજૂતી આપો. (મનો.1218)
- 33) 'ગ્રીન હાઉસ અસર'નો ખ્યાલ સ્પષ્ટ કરો. (મનો.1218)
- 34) જવાબદારી અને અધિકારની સમજૂતી આપો. (મનો.1219)
- 35) સમચોરસીય સંરચનાની સમજૂતી આપો. (મનો.1119)
- 36) વ્યવસ્થાપકોનાં મૂળભૂત કાર્યો દર્શાવી કોઈપણ બેની સમજૂતી આપો. (મનો.1220)
- 37) નિર્ણય સંબંધિત ભૂમિકાની સમજૂતી આપો. (મનો.1220)
- 38) આંતરવૈયક્તિક ભૂમિકા સમજાવો. (મનો.1220)
- 39) લેખિત કસોટીઓની સમજૂતી આપો. (મનો.1221)
- 40) સમાનતાનો સિધ્ધાંત સમજાવો. (મનો.1221)
- 41) જરૂરિયાતનો સિધ્ધાંત સમજાવો. (મનો.1221)
- 42) કાર્ય નિર્દેશન એટલે શું? (મનો.1221)
- 43) અપેક્ષા આધારિત સિધ્ધાંત સમજાવો. (મનો.1221)

વિભાગ-E

❖ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ સવિસ્તાર આપો. (પ્રત્યેકનો 5 ગુણ)

- 1) ફોઈડે દર્શાવેલ મનોજાતીય વિકાસની અવસ્થાઓની સવિસ્તાર સમજૂતી આપો. (મનો.1212)
- 2) અસાધારણ વર્તન અંગેનું વાર્તાનિક પ્રતિમાન સમજાવો. (મનો.1212)

- 3) અસાધારણ વર્તન અંગેના મનોસામાજિક કારણોની ચર્ચા કરો. (મનો.1212)
- 4) ડિસ્ટેક્ષીયાના સામાન્ય લક્ષણો જવાવો. (મનો.1214)
- 5) સામાન્યીકૃત વિકૃત ચિંતાની સમજૂતી આપો. (મનો.1214)
- 6) સલાહની વ્યાખ્યા આપી, સલાહનાં સોપાનો સ્પષ્ટ કરો. (મનો.1215)
- 7) સલાહની આચારસંહિતા વિશે નોંધ લખો. (મનો.1215)
- 8) રોજર્સના અસીલ કેન્દ્રિત અભિગમ વિશે નોંધ લખો. (મનો.1216)
- 9) ભાવાતીત ધ્યાન વિશે નોંધ લખો. (મનો.1216)
- 10) અષ્ટાંગ યોગનાં પગથિયાં વર્ણવો. (મનો.1216)
- 11) વર્તનોપચારની પ્રક્રિયામાં ઉપયોગમાં લેવાતી પ્રયુક્તિઓ સમજાવો. (મનો.1216)
- 12) માનવ અને પર્યાવરણ વચ્ચેનો સંબંધ સવિસ્તર સમજાવો. (મનો.1217)
- 13) માનવવર્તન પર પર્યાવરણની અસરો વર્ણવો. (મનો.1218)
- 14) માનવવર્તનની પર્યાવરણ પરની અસરો વર્ણવો. (મનો.1218)
- 15) પર્યાવરણને બચાવવાના સમષ્ટિગત ઉપાયો સમજાવો. (મનો.1218)
- 16) 'ગ્રીન હાઉસ અસર'ની વિગતે ચર્ચા કરો. (મનો.1218)
- 17) સંસ્થાનાં કાર્યો વર્ણવો. (મનો.1219)
- 18) વ્યવસ્થાપકોનાં મૂળભૂત કાર્યો વર્ણવો. (મનો.1220)
- 19) વ્યવસ્થાપન ભૂમિકાઓની સમજૂતી આપો. (મનો.1220)
- 20) તાલીમ અને કર્તૃત્વ મૂલ્યાંકનની સમજૂતી આપો. (મનો.1221)
- 21) વેચાણ અને વિજ્ઞાપનની સમજૂતી આપો. (મનો.1221)

गुजरात माध्यमिक एवं उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

प्रश्न बैंक आधारित मूल्यांकन-2

दिसंबर-2025

कक्षा-12 विषय- मनोविज्ञान (141)

प्रकरण-6 मनोविकृतियाँ

प्रकरण-7 सलाह और मनोपचार

प्रकरण-8 पर्यावरण और व्यवहार

प्रकरण-9 संगठनात्मक मनोविज्ञान

सूचना

इस प्रश्न बैंक में से विद्यार्थी के लिए मूल्यांकन कसौटी तैयार करनी हैं। वार्षिक परीक्षा के प्रश्न पत्र की संरचना के अनुसार प्रश्न दिए गए हैं। अभ्यासक्रम में से वार्षिक परीक्षा की संरचना अनुसार प्रश्न पसंद करके शाला को कसौटी का आयोजन करना है। यह कसौटी वार्षिक संरचना के अनुसार 25 गुण की रहेगी। विभाग A में से 5 प्रश्न, विभाग B में से 5 प्रश्न, विभाग C में से 2 प्रश्न, विभाग D में से 2 प्रश्न, विभाग E में से। प्रश्न पसंद करके कसौटी का आयोजन करना है।

अध्ययन निष्पत्ती की सूचनाएं

- ❖ मनोविज्ञान विषय की अध्ययन निष्पत्ति के आधार पर प्रश्न पत्र की दायनी और कौंस में अध्ययन निष्पत्ती दर्शाई गई है
- ❖ मनोविज्ञान विषय की अध्ययन निष्पत्ति के आधार पर प्रश्न पत्र की दायनी और कौंस में अध्ययन निष्पत्ती दर्शाई गई है
- ❖ अध्याय-6 में अध्ययन निष्पत्ति मनो.1212, मनो.1213 और मनो.1214 समाविष्ट है।
 - ☞ मनो.1212 के अंतर्गत विद्यार्थी असामान्य व्यवहार की संकल्पना, प्रतिमान और कारण को समझता है।
 - ☞ मनो.1213 के अंतर्गत विद्यार्थी WHO, APA, ICD, DSM के कार्य को जानता है एवं समझता है।
 - ☞ मनो.1214 के अंतर्गत विद्यार्थी मनोविकृति के बारे में जानता और समझता है।
- ❖ अध्याय-7 में अध्ययन निष्पत्ति मनो.1215 और मनो.1216 समाविष्ट है।
 - ☞ मनो.1215 के अंतर्गत विद्यार्थी सलाह का अर्थ, सोपान, लक्षण, कौशल और आचारसंहिता के बारे में जानता है।
 - ☞ मनो.1216 के अंतर्गत विद्यार्थी मनोपचार की प्रक्रिया, अधिगम एवं सलाह और मनोपचार के बीच का अंतर समझता है।
- ❖ अध्याय-8 में अध्ययन निष्पत्ति मनो.1217 और मनो.1218 समाविष्ट है।
 - ☞ मनो.1217 के अंतर्गत विद्यार्थी भौतिक पर्यावरण, मानव सर्जित पर्यावरण एवं मानव और पर्यावरण के बीच का संबंध और घटक के बारे में जानता है।
 - ☞ मनो.1218 के अंतर्गत विद्यार्थी पर्यावरण के विविध प्रतिमान, मानव व्यवहार पर पर्यावरण का प्रभाव और पर्यावरण को बचाने के उपाय को जानता है।

❖ अध्याय-9 में अध्ययन निष्पत्ति मनो.1219, मनो.1220, और मनो.1221 समाविष्ट है।

- ☞ मनो.1219 के अंतर्गत विद्यार्थी संगठन की संकल्पना, प्रकार, लक्षण और कार्यो से जानकारी बनता है।
- ☞ मनो.1220 के अंतर्गत विद्यार्थी व्यवस्थापक के कार्य और उनकी की भूमिकाएँ जानता है।
- ☞ मनो.1221 के अंतर्गत विद्यार्थी कर्मचारियों की पसंदगी, पसंदगी की पद्धतियां, कार्य प्रेरणा, प्रशिक्षण, कार्य मूल्यांकन, सेल्स (विपणन) एवं विज्ञापन को समझता है।

गुजराती माध्यम

कक्षा-11, मनोविज्ञान-141

इकाई परीक्षण के प्रश्न पत्र का ढाचा

विभाग - A

❖ निम्नलिखित प्रश्नों के योग्य विकल्प पसंद करके उत्तर लिखो। (प्रत्येक का 1 गुण है)

- ☞ प्रश्न 1 विभाग A की प्रश्न बैंक में से प्रश्न क्रमांक 01 से 05 में से ही पूछना है। (PSY.1212)
- ☞ प्रश्न 2 विभाग A की प्रश्न बैंक में से प्रश्न क्रमांक 06 से 07 में से ही पूछना है। (PSY.1213)
- ☞ प्रश्न 3 विभाग A की प्रश्न बैंक में से प्रश्न क्रमांक 08 से 15 में से ही पूछना है। (PSY.1214)
- ☞ प्रश्न 4 विभाग A की प्रश्न बैंक में से प्रश्न क्रमांक 16 से 18 में से ही पूछना है। (PSY.1215)
- ☞ प्रश्न 5 विभाग A की प्रश्न बैंक में से प्रश्न क्रमांक 19 से 26 में से पूछना है। (PSY.1216)

विभाग B

❖ निम्नलिखित प्रश्नों के एक दो वाक्य में उत्तर लिखिए। (प्रतीक का 1 गुण है)

- ☞ प्रश्न 6 विभाग B की प्रश्न बैंक में से प्रश्न क्रमांक 32 से 33 में से ही पूछना है। (PSY.1217)
- ☞ प्रश्न 7 विभाग B की प्रश्न बैंक में से प्रश्न क्रमांक 34 से 48 में से ही पूछना है। (PSY.1218)
- ☞ प्रश्न 8 विभाग B की प्रश्न बैंक में से प्रश्न क्रमांक 49 से 54 में से ही पूछना है। (PSY.1219)
- ☞ प्रश्न 9 विभाग B की प्रश्न बैंक में से प्रश्न क्रमांक 55 से 55 में से ही पूछना है। (PSY.1220)
- ☞ प्रश्न 10 विभाग B की प्रश्न बैंक में से प्रश्न क्रमांक 56 से 61 में से ही पूछना है। (PSY.1221)

विभाग C

❖ निम्नलिखित प्रश्नों के दो-तीन वाक्य में उत्तर लिखिए। (प्रत्येक का 2 गुण है)

- ☞ प्रश्न 11 विभाग C की प्रश्न बैंक में से प्रश्न क्रमांक 13 से 15 में से ही पूछना है। (PSY.1215)
- ☞ प्रश्न 12 विभाग C की प्रश्न बैंक में से प्रश्न क्रमांक 16 से 24 में से ही पूछना है। (PSY.1216)

विभाग D

❖ निम्नलिखित प्रश्नों की संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए। (प्रत्येक का 3 गुण है)

- ☞ प्रश्न 13 विभाग D की प्रश्न बैंक में से प्रश्न क्रमांक 24 से 24 में से ही पूछना है। (PSY.1217)
- ☞ प्रश्न 14 विभाग D की प्रश्न बैंक में से प्रश्न क्रमांक 25 से 33 में से ही पूछना है। (PSY.1218)

विभाग E

❖ निम्नलिखित प्रश्नों के सविस्तर उत्तर लिखिए। (प्रत्येक का 5 गुण है)

- ☞ प्रश्न 15 विभाग E की प्रश्न बैंक में से प्रश्न क्रमांक 18 से 19 में से ही पूछना है। (PSY.1220)

विभाग-A

✳ निम्नलिखित प्रश्नों के योग्य विकल्प पसंद करके उत्तर लिखो। (प्रत्येक का 1 गुण है)

- 1) 'नैतिक मूल्यों का स्तर निम्न हो ऐसा व्यवहार असामान्य है' यह परिभाषा किसने दी है? (PSY.1212)
(A) जेम्स पेज (B) जे. सी. कोलमेन (C) वीरेन (D) सी.टी. मोर्गन
- 2) अंतरराष्ट्रीय स्तर पर मानसिक लक्षणों का वर्गीकरण- कौन सी संस्था द्वारा दर्शाया गया है? (PSY.1213)
(A) WHO (B) UNIS (C) APA (D) UNO
- 3) हिमशिला का उदाहरण कौन से ख्याल के साथ संबंधित है? (PSY..1212)
(A) मनोजातीय अवस्था (B) स्वप्नावस्था
(C) चेतन - अचेतन मन (D) बचावयुक्ति
- 4) कौन-सा उपतंत्र सुख के सिद्धांत को अनुसरण करता है? (PSY.1212)
(A) निम्न अहम् (B) ऊपरी अहम् (C) अहम् (D) स्व
- 5) अज्ञात या बिनाहोशपूर्वक अहम् को टिकाए रखने की प्रयुक्ति को क्या कहा जाता है? (PSY.1212)
(A) दमन (B) बचावप्रयुक्ति (C) व्यक्तित्व (D) स्वप्नावस्था
- 6) लेटिन भाषा के Norma शब्द का अर्थ लिखिए। (PSY.1213)
(A) मापपट्टी (B) बढ़ई की मापपट्टी (C) सुनार की मापपट्टी (D) साधारण मापपट्टी
- 7) DSM-V वर्गीकरण कौन से वर्ष में प्रकाशित हुआ? (PSY.1213)
(A) 2000 (B) 1980 (C) 2013 (D) 1952
- 8) नीचे में से कौन-सी मनोविकृति वारसागत देखने को मिलती है? (PSY.1214)
(A) विकृत चिंता (B) छिन्न मनोविकृति
(C) सामाजिक भय (D) अनिवार्य विचारदबाव - अनिवार्य क्रियादबाव
- 9) मस्तिष्क विकार के साथ संबंधित मनोविकृति कौन-सी है? (PSY.1214)
(A) अल्जाइमर (B) खुली जगह का भय (C) छिन्न मनोविकृति (D) सामाजिक भय
- 10) कौन-सी मनोविकृति में बच्चा कहे गए वाक्यों का पुनः उच्चारण बार-बार करता है? (PSY.1214)
(A) ओटिज्म (B) ADHD (C) डिस्लेक्सिया (D) लिखने की विकृति
- 11) बैनर के अध्ययन अनुसार लंबे समय की बेरोजगारी के फल स्वरूप व्यक्ति में किसका प्रमाण ज्यादा देखने को मिलता है? (PSY.1214)
(1) उदासीनता (2) हताशा (3) आक्रामकता (4) समाज विरोधी मानसिकता
(A) 1 & 2 (B) 1, 2 & 3 (C) 1, 3 & 4 (D) 1, 2, 3 & 4
- 12) बार बार हाथ धोनेके विचार आना कौन सी विकृति है? (PSY.1214)
(A) मनोदशाकी विकृति (B) अनिवार्य विचार-क्रिया दबाव
(C) उदासीनता (D) सामाजिक भय विकृति
- 13) कौन सी मनोविकृति सामाजिक संदेश व्यवहार के साथ जोड़ के दर्शाई गई है? (PSY.1214)
(A) आत्मरति विकृति (B) ADHD (C) डिस्लेक्सिया (D) द्विध्रुवीय -1 मनोविकृति
- 14) निम्न में से कौन सी विकृति एक जटिल प्रकार की विकासात्मक विकृति है? (PSY.1214)
(A) डिस्लेक्सिया (B) द्विध्रुवीय -1 मनोविकृति (C) ADHD (D) आत्मरति विकृति

- 15) किस चिंता को मुक्त तरीके से तैरनेवाली चिंता भी कहा जाता है? (PSY.1214)
 (A) विकृत भय (B) सामान्यीकृत विकृत चिंता
 (C) उदासीनता (D) अनिवार्य विचार-क्रिया दबाव
- 16) अंग्रेजी भाषा का कौन-सा शब्द 'सलाह' के अर्थ में उपयोग किया जाता है? (PSY.1215)
 (A) Guidance (B) Counselling (C) Help (D) Interview
- 17) सलाह प्रक्रिया के कितने सोपान ब्रोमेर और शोस्ट्रोम ने दर्शाए हैं? (PSY.1215)
 (A) 5 (B) 6 (C) 7 (D) 9
- 18) असरकारक सलाह के लक्षण किसने दर्शाए हैं? (PSY.1215)
 (A) पेट्टरशन (B) मोर्गन (C) जे. बी. वॉटसन (D) फ्रोइड
- 19) 'मनोपचार' यानि 'मानसिक रोगों का मनोवैज्ञानिक पद्धति से उपचार' यह परिभाषा किसने दी है? (PSY.1216)
 (A) टर्मन (B) जेम्स ड्रेवर (C) फ्रोइड (D) लेहनर और क्यूब
- 20) मनोविश्लेषणात्मक अभिगम के साथ किसका नाम जुड़ा हुआ है? (PSY.1216)
 (A) रोजर्स (B) फ्रोइड (C) टर्मन (D) एलिस
- 21) मुक्त साहचर्य पद्धति किसने दी है? (PSY.1216)
 (A) रोजर्स (B) फ्रोइड (C) ब्लोचर (D) एलिस
- 22) अष्टांग योग के कितने सोपान हैं ? (PSY.1216)
 (A) सात (B) छ (C) आठ (D) ग्यारह
- 23) महर्षि महेश योगी द्वारा कौन से ध्यान का प्रसार हुआ है? (PSY.1216)
 (A) विपश्यना (B) भावातीत (C) माईन्डफूल (D) लेश्या ध्यान
- 24) योग सूत्र की रचना किसने की है? (PSY.1216)
 (A) स्वामी विवेकानंद (B) महर्षि महेश (C) स्वामी दयानंद (D) पतंजलि
- 25) अष्टांग योग में जहां पूरे क्लेश समाप्त होकर मन शांत हो जाय, उसे क्या कहते हैं? (PSY.1216)
 (A) ध्यान (B) समाधि (C) धारणा (D) आसन
- 26) योग प्रक्रिया के किस चरणमें मन और शरीर को स्थिर करने का प्रयास किया जाता है? (PSY.1216)
 (A) ध्यान (B) आसन (C) धारणा (D) प्राणायाम
- 27) कैसे वातावरण में लोगों में उत्तेजना और आक्रमकता का प्रमाण ज्यादा देखने को मिलता है? (PSY.1217)
 (A) ठंडे वातावरण में (B) अतिशय ठंडे वातावरण में
 (C) गरम या नमीयुक्त वातावरणमें (D) सामान्य वातावरण में
- 28) किस मनोवैज्ञानिक ने पर्यावरण और भौगोलिक पर्यावरण को अलग किया है? (PSY.1218)
 (A) ब्रोनफेनब्रेनर (B) वॉटसन (C) कर्ट लेविन (D) मोर्गन
- 29) किस मनोवैज्ञानिक ने पर्यावरण के अभिगम को पाँच तंत्र के ख्याल द्वारा समझाया है? (PSY.1218)
 (A) एटकीनसन (B) ब्रोनफेनब्रेनर (C) कर्ट लेविन (D) स्किनर
- 30) हवा के प्रदूषण की वजह से कौन-सी बीमारी का प्रमाण ज्यादा देखने को मिलता है? (PSY.1218)
 (A) कैंसर (B) श्वसनतंत्र के रोग (C) चमड़ी के रोग (D) a, b, c सभी
- 31) संघ की भावना किसमें ज्यादा देखने को मिलती है? (PSY.1218)
 (A) भीड़ में (B) घनता में (C) टोली में (D) समूह में

- 32) पर्यावरणीय समस्याओं से बचने के लिए कौन से मनोवैज्ञानिक की भूमिका महत्वपूर्ण है? (PSY.1218)
 (A) चिकित्सा मनोवैज्ञानिक (B) समाज मनोवैज्ञानिक
 (C) सलाह मनोवैज्ञानिक (D) पर्यावरण मनोवैज्ञानिक
- 33) पर्यावरण की ज्यादातर समस्याएँ कैसी हैं? (PSY.1218)
 (A) कुदरती (B) आकस्मिक (C) मानवसर्जित (D) भौगोलिक
- 34) ओजोन की परत पतली होने की वजह से कौन से रोग का प्रमाण बढ़ रहा है? (PSY.1218)
 (A) चमड़ी का कैंसर (B) खून का कैंसर (C) अस्थमा (D) खून का उँचा दबाव
- 35) हवा में कार्बन डायोक्साइड छूटने के प्रमाण को कम करने के लिए क्या करना चाहिए? (PSY.1218)
 (A) स्वच्छता रखनी (B) अतिशय गंदगी न करनी
 (C) वृक्ष लगाना (D) कुदरती संपत्तियों का योग्य उपयोग
- 36) रेफ्रिजरेटर में कौन से वायु का उपयोग होता है ? (PSY.1218)
 (A) ऑक्सीजन (B) क्लोरोफ्लूरो कार्बन (C) कार्बन डायोक्साइड (D) नाइट्रोजन
- 37) निम्न में से कौन-सा संगठन का लक्षण नहीं है? (PSY.1219)
 (A) समान लक्ष्य (B) श्रम विभाजन (C) सेवा का अभाव (D) जिम्मेदारी और अधिकार
- 38) कार्य के स्वरूप के आधार पर कार्य का एक दूसरे के अनुरूप इकाई में समूहीकरण क्या है? (PSY.1219)
 (A) संगठन (B) श्रम विभाजन (C) विभाग विभाजन (D) कार्य विशिष्टीकरण
- 39) जिसमें ऊपरी व्यवस्थापन द्वारा ही सभी निर्णय लिए जाते हैं और उसके नीचे के लोगों को उसका पालन करना हो, उसे क्या कहते हैं? (PSY.1219)
 (A) केन्द्रीकरण (B) विकेन्द्रीकरण (C) विशिष्टीकरण (D) श्रम विभाजन
- 40) जिसमें एक ही व्यक्ति व्यवस्थापक और मालिक दोनों हो, ऐसी संरचना क्या कहलाती है? (PSY.1219)
 (A) अमलदारशाही संरचना (B) सरल संरचना
 (C) समचतुष्कोण संरचना (D) जटिल संरचना
- 41) हमारी सरकारी और अर्ध सरकारी कचहरी किस प्रकार की संरचना के तहत कार्य करती है? (PSY.1219)
 (A) अमलदारशाही संरचना (B) राजशाही संरचना
 (C) समचतुष्कोण संरचना (D) सरल संरचना
- 42) किस प्रकार की संरचना में व्यवस्थापक और मालिक दोनों एक ही व्यक्ति होते हैं? (PSY.1219)
 (A) अमलदारशाही संरचना (B) राजशाही संरचना
 (C) समचतुष्कोण संरचना (D) सरल संरचना
- 43) निम्न में से कौन-सा व्यवस्थापक का मुख्य कार्य है? (PSY.1220)
 (A) आयोजन (B) संगठन (C) नेतृत्व (D) प्रचार
- 44) दो या दो से ज्यादा व्यक्तियों की आमने-सामने की मौखिक बातचीत क्या है? (PSY.1221)
 (A) निरीक्षण (B) सर्वेक्षण (C) मुलाकात (D) प्रयोग
- 45) कर्मचारी की पसंदगी के लिए पद्धतियों में निम्न में से किसका समावेश नहीं होता है? (PSY.1221)
 (A) आवेदनपत्र (B) मुलाकात (C) पहचान या सिफारिश (D) लिखित परीक्षण
- 46) मूल्यांकन केन्द्र किसकी पसंदगी के लिए उपयोग में लिए जाते हैं? (PSY.1221)
 (A) कर्मचारी (B) व्यवस्थापक (C) सेल्समैन (D) उपभोक्ता

- 47) इच्छित प्रवृत्ति को प्रबल करे, उसे क्या कहते हैं ?(PSY.1221)
 (A) प्रबलन (B) प्रेरणा (C) वस्तु (D) उपभोक्ता
- 48) जिस साधन के द्वारा विज्ञापन का फैलाव होता है, उसे विज्ञापन का क्या कहा जाता है? (PSY.1221)
 (A) माध्यम (B) बाजार (C) वस्तु (D) उपभोक्ता

विभाग-B

✱ निम्नलिखित प्रश्नों के एक दो वाक्य में उत्तर लिखिए। (प्रतीक का 1 गुण है)

- 1) व्यवहारवाद के प्रणेता कौन थे? (PSY.1212)
- 2) स्किनरने कौन-सी संकल्पना के द्वारा समायोजित और कुसमायोजित व्यवहार को समझाने का प्रयत्न किया है? (PSY.1212)
- 3) बान्डुराने व्यक्ति में होनवाली दिशासूचन क्षमता का अध्ययन करके कौन-सा सिद्धांत दर्शाया है? (PSY.1212)
- 4) कौन-से मनोवैज्ञानिक ने शारीरिक संरचना के आधार पर मनोविकृति को समझाया है? (PSY.1212)
- 5) असाधारण बर्तन अर्थात क्या? (PSY.1212)
- 6) WHO का पूरा नाम बताइए। (PSY.1213)
- 7) शारीरिक और मानसिक बीमारी के वर्गीकरण के साथ जुड़ी हुई संस्था कौन-सी है? (PSY.1213)
- 8) APA का पूरा नाम बताइए। (PSY.1213)
- 9) OCD का पूरा नाम बताइए। (PSY.1213)
- 10) सामाजिक भय को अन्य कौन से नाम से पहचाना जाता है? (PSY.1214)
- 11) किस प्रकार की मनोविकृति में रोगी में उदासीनता और विषाद ऐसे दोनों संवेगों की उपस्थिति देखने को मिलती है? (PSY.1214)
- 12) ADHD विकृति का पूरा नाम बताइए। (PSY.1214)
- 13) ओटिज्म को नैदानिक परिभाषा में क्या कहा जाता है? (PSY.1214)
- 14) नैतिक चिंता अर्थात क्या? (PSY.1214)
- 15) वस्तुलक्षी चिंता अर्थात क्या? (PSY.1214)
- 16) तारे जमीन पर फिल्म किस विकृतिका उचित उदाहरण है? (PSY.1214)
- 17) विकृत भय अर्थात क्या? (PSY.1214)
- 18) सलाह में कम से कम कितने लोग प्रत्यक्ष संपर्क में आते हैं ? (PSY.1215)
- 19) सलाह की परिभाषा में कौन से तीन सामान्य तत्व देखने मिलते हैं? (PSY.1215)
- 20) सलाह प्रक्रिया का प्रथम सोपान कौन-सा है? (PSY.1215)
- 21) 'APGA' का पूरा नाम क्या है? (PSY.1215)
- 22) मनोपचार की प्रक्रिया के सोपान बताइए। (PSY.1216)
- 23) वार्तनिक अभिगम का 'वर्तनोपचार' नाम किसने दिया? (PSY.1216)
- 24) प्रतीक विनिमय पद्धति में कौन से प्रतीक दिए जाते हैं? (PSY.1216)
- 25) बोधात्मक उपचार पद्धति किसने दी? (PSY.1216)

- 26) तार्किक भावात्मक उपचार पद्धति किसने दी? (PSY.1216)
- 27) रोजर्स अभिगम कौन से नाम से पहचाना जाता है? (PSY.1216)
- 28) यम में किस पांच क्रियाओका समावेश होता है? (PSY.1216)
- 29) किस प्राचीन भारतीय साहित्यमें मनोपचारकी विविध पद्धतियों का उल्लेख देखने को मिलता है? (PSY.1216)
- 30) श्रीमद् भागवत गीतामें दी गई योग की परिभाषा लिखिए। (PSY.1216)
- 31) प्राणायाम यानी क्या? (PSY.1216)
- 32) ठंडे वातावरण से ज्यादा गरम नमीयुक्त वातावरण में लोगों में कैसे व्यवहार का प्रमाण ज्यादा देखने को मिलता है? (PSY.1217)
- 33) सामाजिक-संस्कृतिक वातावरण में कौन-सी बातों का समावेश होता है? (PSY.1217)
- 34) शोर की परिस्थिति में मनुष्य का व्यवहार कैसा होता है? (PSY.1218)
- 35) कर्ट लेविन ने मनुष्य और पर्यावरण के बीच का सम्बन्ध का स्वरूप दर्शाने के लिए कौन-सा ख्याल दिया? (PSY.1218)
- 36) शोर का अर्थ क्या है? (PSY.1218)
- 37) हवा का प्रदूषण किस तरीके से फैलता है? (PSY.1218)
- 38) हवा का प्रदूषण घटाने के लिए क्या करना चाहिए? (PSY.1218)
- 39) भीड़ का अर्थ क्या है? (PSY.1218)
- 40) पर्यावरण के ओजोन वायु की पर्त पतली किस वजह से होती है? (PSY.1218)
- 41) 'ग्रीन हाउस प्रभाव' का अर्थ क्या है? (PSY.1218)
- 42) CFC का पूरा नाम बताइए। (PSY.1218)
- 43) PUC का पूरा नाम बताइए। (PSY.1218)
- 44) वातावरण में स्थित कौन से तीन वायु सूर्य की गर्मी को रोकते हैं? और पृथ्वी को ग्रीन हाउस में बदल देता है। (PSY.1218)
- 45) किस वजह से कारण चमड़ी के कैंसर का प्रमाण बढ़ रहा है? (PSY.1218)
- 46) भीड़ क्या निर्देश करती है? (PSY.1218)
- 47) घनता क्या निर्देश करती है? (PSY.1218)
- 48) पर्यावरण के द्वारा मानव जाति को मिली अनमोल वेट क्या है? (PSY.1218)
- 49) संगठन के लक्षण बताइए। (PSY.1219)
- 50) कार्य विशिष्टीकरण के दो तरीके बताइए। (PSY.1219)
- 51) औपचारीकरण के लाभ बताइए। (PSY.1219)
- 52) अमलदारशाही संरचना क्या है? (PSY.1219)
- 53) समचतुष्कोण संरचना के तहत कार्य करने वाली कोई भी दो संगठन के नाम बताइए। (PSY.1219)
- 54) अधिकार क्या हैं? (PSY.1219)
- 55) व्यवस्थापक के कार्य में संगठन का मतलब क्या है? (PSY.1220)
- 56) कर्मचारी पसंदगी के तरीके बताइए। (PSY.1221)
- 57) कार्यविश्लेषण क्या है ? (PSY.1221)

- 58) 'उथला' का मतलब क्या है? (PSY.1221)
- 59) आवश्यकता के उच्चक्रम (क्रमबद्धता) का सिद्धांत किसने दिया? (PSY.1221)
- 60) प्रशिक्षण के तीन उद्देश्य बताइए। (PSY.1221)
- 61) मुलाकात का अर्थ बताइए। (PSY.1221)

विभाग-C

✱ निम्नलिखित प्रश्नों के दो-तीन वाक्य में उत्तर लिखिए। (प्रत्येक का 2 गुण है)

- 1) Reuptake प्रक्रिया किसे कहते हैं? (PSY.1212)
- 2) त्रुटियुक्त जनीनतत्त्वों का व्यवहार पर होनेवाले प्रभाव की जानकारी दीजिए। (PSY.1212)
- 3) अहम् के बारे में समझाइए। (PSY.1212)
- 4) बोधात्मक मॉडल अन्य मॉडल से किस तरीके से अलग हैं? (PSY.1212)
- 5) उच्च अहम् को समझाइए। (PSY.1212)
- 6) बोधात्मक मॉडल में समाविष्ट स्मरण के कारक का वर्णन कीजिए। (PSY.1212)
- 7) अंतःस्त्रावी ग्रंथि की असंतुलन में से उत्पन्न होनेवाली - व्यावहारिक विकृतियाँ बताइए। (PSY.1212)
- 8) निम्न अहम् को समझाइए। (PSY.1212)
- 9) DSM के अलग-अलग संस्करणों और उसके प्रकाशन वर्ष का कोष्ठक लिखिए। (PSY.1213)
- 10) खुली जगह के भय में दर्शाई गई पाँच परिस्थितियाँ कौन-कौन-सी हैं? (PSY.1214)
- 11) विकृत भय को समझाकर उनके प्रकारों के बारे में जानकारी दीजिए। (PSY.1214)
- 12) DSM-V में दर्शाए गए सामान्यीकृत चिंता विकृतिके लक्षण बताइए। (PSY.1214)
- 13) सलाह की कोई एक परिभाषा दीजिए। (PSY.1215)
- 14) सलाहार्थी किसको कहते हैं? (PSY.1215)
- 15) पारस्परिक अंतरक्रिया किसे कहते हैं? (PSY.1215)
- 16) मनोपचार की कोई एक परिभाषा लिखिए। (PSY.1216)
- 17) मनोविश्लेषणवाद की कोई एक प्रयुक्ति समझाइए। (PSY.1216)
- 18) वर्तनोपचार में कौन-कौन-सी प्रयुक्ति का इस्तेमाल होता है, उनके नाम लिखिए। (PSY.1216)
- 19) स्वानुभूति यानी क्या? (PSY.1216)
- 20) योग का अर्थ स्पष्ट करें। (PSY.1216)
- 21) योग के आठ अंगों के नाम दो और 'यम' के बारे में संक्षेप में समझाइए। (PSY.1216)
- 22) प्रत्याहार का अर्थ स्पष्ट कीजिए। (PSY.1216)
- 23) ध्यान के लाभ का वर्णन कीजिए। (PSY.1216)
- 24) मनोपचारकी प्रक्रिया का मुख्य उद्देश्य क्या है? (PSY.1216)
- 25) भौतिक पर्यावरण में किन-किन बातों (चीजों) का समावेश होता है? (PSY.1217)
- 26) भौतिक वातावरण का प्रभाव लिखिए। (PSY.1217)
- 27) मानव और पर्यावरण के बीच का संबंध संक्षिप्त में लिखिए। (PSY.1217)

- 28) पर्यावरण और व्यवहार की समझ लिखिए। (PSY.1217)
- 29) व्यवहार की उत्पादकता को संक्षिप्त में समझाइए। (PSY.1217)
- 30) कर्ट लेविन के जीवन अवकाश का ख्याल समझाइए। (PSY.1217)
- 31) ब्रोनफेनब्रेनर का पर्यावरण के प्रति अभिगम संक्षिप्त में समझाइए। (PSY.1218)
- 32) शोर प्रदूषण होने के कारण संक्षिप्त में बताइए। (PSY.1218)
- 33) हवा का प्रदूषण होने के कारण स्पष्ट कीजिए। (PSY.1218)
- 34) गंदगी कैसे फैलती है, समझाइए। (PSY.1218)
- 35) संगठन की परिभाषा लिखिए। (PSY.1219)
- 36) श्रम विभाजन किसे कहते हैं? (PSY.1219)
- 37) केन्द्रीकरण क्या हैं? (PSY.1219)
- 38) समचतुष्कोण संरचना कब असरकारक बनती है? (PSY.1219)
- 39) संगठन में प्रयत्न का संकलन क्यों आवश्यक होता है? (PSY.1219)
- 40) संगठन में खाता विभाजन क्या है? उदाहरण देकर समझाइए। (PSY.1219)
- 41) सूचना संबंधी भूमिका क्या है? (PSY.1220)
- 42) आवेदन-पत्रक में उमीदवार की कौन-सी सूचनाओं का समावेश होता है? (PSY.1221)
- 43) कर्तृत्व परीक्षण क्या है? (PSY.1221)
- 44) कार्यप्रेरणा का सिद्धांत बताइए। (PSY.1221)
- 45) प्रशिक्षण की परिभाषा दीजिए। (PSY.1221)
- 46) विज्ञापन की असरकारकता के लिए कौन-से घटक निर्णायक होते हैं? (PSY.1221)

विभाग-D

✳ निम्नलिखित प्रश्नों की संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए। (प्रत्येक का 3 गुण है)

- 1) फ्रोइड द्वारा दिए हुए सिद्धांत में चिंता के प्रकारों की चर्चा कीजिए। (PSY.1212)
- 2) प्रक्षेपण के सिद्धांत को समझाइए। (PSY.1212)
- 3) सामान्य और असामान्य शब्द को समझाइए। (PSY.1212)
- 4) निम्न अहम् की मूलवृत्तियों का वर्णन कीजिए। (PSY.1212)
- 5) बोधात्मक मॉडेल के एक कारक के रूप में संगठनात्मक संरचना को समझाइए। (PSY.1212)
- 6) असाधारण व्यवहार के जैविक कारणों की चर्चा कीजिए। (PSY.1212)
- 7) चेतोपगम के रसायनों का व्यवहार पर होनेवाले प्रभाव को समझाइए। (PSY.1212)
- 8) चेतन मन और अचेतन मन को संक्षेप में समझाइए। (PSY.1212)
- 9) व्यवहार पर प्रभाव डालनेवाले सामाजिक सांस्कृतिक कारकों को संक्षेप में समझाइए। (PSY.1212)
- 10) DSM-V में दर्शाए हुए विशिष्ट भय के प्रकारों को समझाइए। (PSY.1214)
- 11) ADHD की विकृति से ग्रसित बच्चों में देखाई देनेवाले लक्षणों का वर्णन कीजिए। (PSY.1214)
- 12) आत्मरति विकृति को समझाइए। (PSY.1214)

- 13) सलाह का अर्थ स्पष्ट कीजिए। (PSY.1215)
- 14) 'सलाहार्थी' और 'सलाहकार' का अर्थ समझाइए। (PSY.1215)
- 15) सलाहकार की उसके व्यवसाय के साथ संबंधित सिफारिश का वर्णन कीजिए। (PSY.1215)
- 16) पेट्ररशन द्वारा दिए गए असरकारक सलाह के लक्षण और कौशल का वर्णन कीजिए। (PSY.1215)
- 17) मनोपचार और सलाह के बीच के तीन अंतर लिखिए। (PSY.1216)
- 18) मनोपचार में प्रारंभिक चरण यानी क्या? (PSY.1216)
- 19) 'स्वप्न विश्लेषण' की समझाइए। (PSY.1216)
- 20) पद्धतिसर का विसंवेदनीकरण समझाइए। (PSY.1216)
- 21) 'बोधात्मक उपचार पद्धति' समझाइए। (PSY.1216)
- 22) 'नियम' का अर्थ देकर उसमें समाई हुई बातें स्पष्ट कीजिए। (PSY.1216)
- 23) 'प्राणायाम' के बारे में नोट लिखिए। (PSY.1216)
- 24) पर्यावरण और व्यवहार के प्रमुख पाँच घटक का वर्णन कीजिए। (PSY.1217)
- 25) कर्ट लेविन का पर्यावरण के प्रति प्रतिमान समझाइए। (PSY.1218)
- 26) ब्रोनफेनब्रेनर के पर्यावरण संबंधी पाँच तंत्रों को समझाइए। (PSY.1218)
- 27) मानव व्यवहार पर शोर और हवा प्रदूषण का असर लिखिए। (PSY.1218)
- 28) भीड़ और घनता का ख्याल विस्तार से समझाइए। (PSY.1218)
- 29) मानववर्तन का पर्यावरण के ऊपर होनेवाले असर के रूप में कुदरती संसाधनों के दुरुपयोग को समझाइए। (PSY.1218)
- 30) पर्यावरण को बचाने के उपाय के रूप में स्वैच्छिक सादगी को समझाइए। (PSY.1218)
- 31) पर्यावरण बचाने के उपाय के रूप में व्यवहारिक नियमों की चर्चा कीजिए। (PSY.1218)
- 32) पुनःउपयोग और ऊर्जा संरक्षण को समझाइए। (PSY.1218)
- 33) 'ग्रीन हाउस प्रभाव' का ख्याल स्पष्ट कीजिए। (PSY.1218)
- 34) जिम्मेदारी और अधिकार को समझाइए। (PSY.1219)
- 35) समचतुष्कोण संरचना को समझाइए। (PSY.1219)
- 36) व्यवस्थापक के मूलभूत कार्य बताकर किन्हीं दो को समझाइए। (PSY.1220)
- 37) निर्णय संबंधी भूमिका को समझाइए। (PSY.1220)
- 38) अंतरवैयक्तिक भूमिका समझाइए। (PSY.1220)
- 39) लिखित परीक्षण को समझाइए। (PSY.1221)
- 40) समानता का सिद्धांत समझाइए। (PSY.1221)
- 41) आवश्यकता का सिद्धांत समझाइए। (PSY.1221)
- 42) कार्य निर्देशन क्या है? (PSY.1221)
- 43) अपेक्षा आधारित सिद्धांत क्या है? (PSY.1221)

विभाग-E

✳ निम्नलिखित प्रश्नों के सविस्तर उत्तर लिखिए। (प्रत्येक का 5 गुण है)

- 1) फ़ोर्ड द्वारा दिए गए मनोजातीय विकास की अवस्था को सविस्तार समझाइए। (PSY.1212)
- 2) असामान्य वर्तन का व्यावहारिक प्रतिमान समझाइए। (PSY.1212)
- 3) असामान्य व्यवहार के मनोसामाजिक कारणों की चर्चा कीजिए। (PSY.1212)
- 4) डिस्लेक्सियाके सामान्य लक्षणों का वर्णन कीजिए। (PSY.1214)
- 5) सामान्यीकृत विकृत चिंता को समझाइए। (PSY.1214)
- 6) सलाह की परिभाषा देकर, सलाह के सोपान स्पष्ट कीजिए। (PSY.1215)
- 7) सलाह की आचारसंहिता के बारे में नोट लिखिए। (PSY.1215)
- 8) रोजर्स के असील केन्द्रित अभिगम के बारे में नोट लिखिए। (PSY.1216)
- 9) भावातीत ध्यान के बारे में नोट लिखिए। (PSY.1216)
- 10) अष्टांग योग के चरण का वर्णन कीजिए। (PSY.1216)
- 11) वर्तनोपचार की प्रक्रिया में किस प्रयुक्तियों का उपयोग होता है? समझाइए। (PSY.1216)
- 12) मानव और पर्यावरण के बीच के संबंध को विस्तार से समझाइए। (PSY.1217)
- 13) मानव व्यवहार पर पर्यावरण के असर का वर्णन कीजिए। (PSY.1218)
- 14) मानव व्यवहार का पर्यावरण पर असर लिखिए। (PSY.1218)
- 15) पर्यावरण को बचाने के व्यावहारिक उपाय समझाइए। (PSY.1218)
- 16) 'ग्रीन हाउस प्रभाव' की विस्तारपूर्वक चर्चा कीजिए। (PSY.1218)
- 17) संगठन के कार्यों का वर्णन कीजिए। (PSY.1219)
- 18) व्यवस्थापकों के मुख्य कार्य का वर्णन कीजिए। (PSY.1220)
- 19) व्यवस्थापन भूमिकाओं को समझाइए। (PSY.1220)
- 20) प्रशिक्षण और कर्तव्य मूल्यांकन को समझाइए। (PSY.1221)
- 21) बिक्री और विज्ञापन को समझाइए। (PSY.1221)

**Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board Gandhinagar
December-2025**

**Question Bank Based Unit Taste-2
Standard-12 Subject: Psychology (141)
Chapter-6 Mental Disorder
Chapter-7 Counselling & Psychotherapy
Chapter-8 Environment & Behaviour
Chapter-9 Organization**

Instructions

- Teachers kindly read the following instructions carefully.
- Teachers have to prepare evaluation question based on this question bank.
- There 5 sections in this question bank. Marks are allowed to each question in every section. Evaluation should be of 25 Marks.
- The Section-A is of 5 marks. The Section-B is of 5 marks. The Section-C is of 4 marks. The Section-D is of 6 marks. The Section-E is of 5 marks.
- Teachers are given evaluation question to students by detecting, writing on board, giving print copies or as per feasibility.
- Those are total 15 questions have to asked.

Instructions of Learning Outcomes

Psychological subject evaluation test based of Learning Outcomes. This Chapter's has Learning Outcomes shown Right Side.

❖ **Psy.1212, Psy.1213 & Psy.1214 are for chepter-6.**

Included the Psy.1212 Students enable the Concept, Model & Causes of Abnormal Behaviour.

Included the Psy.1213 Students know & understand the work of WHO, APA, ICD & DSM.

Included the Psy.1214 Students know the Major Psychological Disorder.

❖ **Psy.1215 & Psy.1216 are for chepter-7.**

Included the Psy.1215 Students know the Concept, Characteristics, Skills & Ethics of Counselling.

Included the Psy.1216 Students Know the Process of Psychotherapy, Approach of Psychotherapy & Difference between Counselling & Psychotherapy.

❖ **Psy.1217 & Psy.1218 are for chepter-8.**

Included the Psy.1217 Students Know Physical Environment, Man-Environment Relationship & the Factors indicating Environment-Behaviour Relationship.

Included the Psy.1218 Students Know Models of Environment, impact of human behaviour on Environment and the Attempts to Save Environment.

❖ **Psy.1219, Psy.1220 & Psy.1221 are for chepter-9.**

Included the Psy.1219 Students enable the Concept, types, Structure, Characteristics and Works of Organization.

Included the Psy.1220 Students know the Basic Functions & Role of Managers.

Included the Psy.1221 Students understand Selection of Personal, Method of Selection Theory of Work-motivation, Training, Performance Appraisal, Marketing & Advertisement.

[English Medium]
Standard-12 Psychology-141
Structure of the Question paper

Section- A

❖ **Select a correct option as an answer for the following questions. (Each 1 Mark)**

- ☞ Question-1 Ask questions only from question number 01 to 05 from the question bank of Section-A (Psy.1212)
- ☞ Question-2 Ask questions only from question number 06 to 07 from the question bank of Section-A (Psy.1213)
- ☞ Question-3 Ask questions only from question number 08 to 15 from the question bank of Section-A (Psy.1214)
- ☞ Question-4 Ask questions only from question number 16 to 18 from the question bank of Section-A (Psy.1215)
- ☞ Question-5 Ask questions only from question number 19 to 26 from the question bank of Section-A (Psy.1216)

Section-B

❖ **Answer the following questions in one or two sentences. (Each 1 Mark)**

- ☞ Question-6 Ask questions only from question number 32 to 33 from the question bank of Section-B (Psy.1217)
- ☞ Question-7 Ask questions only from question number 34 to 48 from the question bank of Section-B (Psy.1218)
- ☞ Question-8 Ask questions only from question number 49 to 54 from the question bank of Section-B (Psy.1219)
- ☞ Question-9 Ask questions only from question number 55 to 55 from the question bank of Section-B (Psy.1220)
- ☞ Question-10 Ask questions only from question number 56 to 61 from the question bank of Section-B (Psy.1221)

Section-C

❖ **Answer the following questions in three or four sentences (Each 2 Mark)**

- ☞ Question-11 Ask questions only from question number 13 to 15 from the question bank of Section-C (Psy.1215)
- ☞ Question-12 Ask questions only from question number 16 to 24 from the question bank of Section-C (Psy.1216)

Section-D

❖ **Answer the following questions in details**

- ☞ Question-13 Ask questions only from question number 24 to 24 from the question bank of Section-D (Psy.1217)
- ☞ Question-14 Ask questions only from question number 25 to 33 from the question bank of Section-D (Psy.1218)

Section-E

❖ **Answer the following question in thoroughly (Each 5 Marks)**

- ☞ Question-15 Ask questions only from questions number 18 to 19 from the question bank of Section-E (Psy.1220)

Section- A

❖ **Select a correct option as an answer for the following questions. (Each 1 Mark)**

- 1) Behaviour, which is low in moral values is known as abnormal behaviour. Who has given this definition? (Psy.1212)
(A) James Page (B) J. C. Coleman (C) Warren (D) C. T. Morgan
- 2) The example of iceberg is related to which concept? (Psy.1212)
(A) Psychosexual stage (B) Dream state
(C) Conscious-unconscious (D) Defence mechanism
- 3) Which subsystem follows 'Pleasure principle'? (Psy.1212)
(A) Id (B) Super ego (C) Ego (D) Self
- 4) What do we call the method used for retaining the ego unconsciously? (Psy.1212)
(A) Repression (B) Defence mechanism
(C) Personality (D) Dream state
- 5) In Latin language what is the meaning of 'Norma' (PSY.1212)
(A) Measuring tape (B) Carpenter tape
(C) Tailor's tape (D) Normal Measuring tape
- 6) Which organization has given the classification of mental disorder at international level? (Psy.1213)
(A) WHO (B) UNIS (C) APA (D) UNO
- 7) In which year DSM-V classification was published? (Psy.1213)
(A) 2000 (B) 1980 (C) 2013 (D) 1952
- 8) From the following disorders which one is inherited? (Psy.1214)
(A) Anxiety (B) Psychoses (C) Social Phobia (D) Obsessive Compulsive Disorder
- 9) Which disorder is associated with brain dysfunction? (Psy.1214)
(A) Alzheimer (B) Agora Phobia (C) Neuroses (D) Social Phobia
- 10) In which disorder a child repeats the instructions given to him again and again? (Psy.1214)
(A) Autism (B) ADHD (C) Dyslexia (D) Writing disorder
- 11) Which mental disorder is seen more in the lower middle class people? (Psy.1214)
(1) Depression (2) Frustration
(3) Aggressiveness Guilt (4) Anti-Social Personality
(A) 1 & 2 (B) 1, 2 & 3
(C) 1, 3 & 4 (D) 1, 2, 3 & 4
- 12) Repetitive hand washing is considered to be which disorder? (PSY 1214)
(A) Mood Disorder (B) Obsessive-Compulsive disorder
(C) Depression (D) Social Phobia
- 13) Which disorder is described by connecting with social communication disorder? (PSY 1214)
(A) Autism (B) Dyslexia (C) ADHD (D) Bipolar-I Disorder
- 14) Which disorder is a complex development disorder? (PSY 1214)
(A) Autism (B) Dyslexia (C) ADHD (D) Bipolar-I Disorder

- 15) Which Anxiety is recognized as the free-floating Anxiety? (PSY 1214)
 (A) Phobia (B) General Anxiety Disorder
 (C) Depression (D) Obsessive-Compulsive disorder
- 16) Which other word is used for counselling? (PSY.1215)
 (A) Guidance (B) Help (C) Counselling (D) Interview
- 17) How many steps of counselling are shown by Brammer and Shostrom? (PSY.1215)
 (A) 8 (B) 11 (C) 18 (D) 7
- 18) Who has given the characteristics of effective counselling? (PSY.1215)
 (A) Patterson (B) Morgan (C) J.B. Watson (D) Freud
- 19) Who has given the definition "Psychotherapist is the treatment of mental disorders by using the psychological methods"? (PSY.1216)
 (A) Terman (B) James Draver (C) Freud (D) Lehner & Cabe
- 20) Whose name is associated with psychoanalytic approach? (PSY.1216)
 (A) Rogers (B) Freud (C) Terman (D) Ellis
- 21) Who has given the free association method? (PSY.1216)
 (A) Rogers (B) Freud (C) Bloch (D) Ellis
- 22) How many steps of Meditation includes? (PSY.1216)
 (A) Seven (B) Six (C) Eight (D) Eleven
- 23) Which type of meditation was propagated by Maharshi Mahesh Yogi? (PSY.1216)
 (A) Vipasyana (B) Transcendental
 (C) Mindefell (D) Leshya
- 24) Who composed the 'Yogasutra'? (PSY.1216)
 (A) Swami Vivekananda (B) Maharshi Mahesh
 (C) Swami Dayananda (D) Maharshi Patanjali
- 25) What is the stage in Yoga where all problems cease and the mind becomes absolutely silent. (PSY.1216)
 (A) Dhyana (B) Samadhi
 (C) Dharana (D) Pranayama
- 26) What is the specific physical posture that stabilized mind and body? (PSY.1216)
 (A) Dhyana (B) Asana
 (C) Dharana (D) Pranayama
- 27) In what type of climate people feel more excited and aggressive? (PSY.1217)
 (A) Cool climate (B) Very cold climate
 (C) Hot and humid climate (D) Normal climate
- 28) Which psychologist differentiates between environment and physical environment? (PSY.1218)
 (A) Bronfenbrenner (B) Watson (C) Kurt Lewin (D) Morgan
- 29) Which psychologist has explained the model of environment by five systems of environment? (PSY.1218)
 (A) Atkinson (B) Bronfenbrenner (C) Kurt Lewin (D) Skinner
- 30) Due to air pollution the ratio of which disease increases? (PSY.1218)
 (A) Cancer (B) Respiratory diseases (C) High blood pressure (D) Skin diseases

- 31) Feeling of crowd is more seen in? (PSY.1218)
 (A) Crowding (B) Density (C) Mob (D) Group
- 32) Which psychologist played an important role in saving ourselves from the environmental? (PSY.1218)
 (A) Clinical psychologists (B) Social psychologists
 (C) Counselling psychologists (D) Environmental Psychologist
- 33) Most of the problems of environment are of which type? (PSY.1218)
 (A) Natural (B) Accidental (C) Man-made (D) Geographical
- 34) Which type of diseases has increased due to the thinness of the ozone layer? (PSY.1218)
 (A) Skin cancer (B) Blood cancer (C) Asthma (D) High blood pressure
- 35) What should be done to reduce the release of carbon dioxide in the air? (PSY.1218)
 (A) Maintain cleanliness (B) Not spreading litter
 (C) Grow more trees (D) Judicious use of natural resources
- 36) Which gas is being used for the refrigerator? (PSY.1218)
 (A) Oxygen (B) Chlorofluorocarbon (C) Carbon dioxide (D) Nitrogen
- 37) From the below options which is not a characteristic of an organization? (PSY.1219)
 (A) Common goal (B) Co-ordination of efforts
 (C) Lack of services (D) Responsibility and authority
- 38) Grouping of the work in its appropriate unit depending on the nature of the work is known as (PSY.1219)
 (A) Organization (B) labour (C) Departmentalization (D) Work specialization
- 39) In the organization where all the decisions are taken by the higher authority and the persons working under them are supposed to follow them is known as: (PSY.1219)
 (A) Centralization (B) Decentralization (C) Formalization (D) Division of labour
- 40) The type of the structure in which a single person is holding the position of both owner and manager is known as, (PSY.1219)
 (A) Bureaucratic structure (B) Simple structure
 (C) Matrix structure (D) Complex structure
- 41) According to what type is structure do our majority government and semi government offices operate?
 (A) Bureaucratic Structure (B) Monarchical Structure
 (C) Matrix Structure (D) Simple Structure
- 42) Which structure has both the manager and the owner as the same person? (PSY.1219)
 (A) Bureaucratic Structure (B) Monarchical Structure
 (C) Matrix Structure (D) Simple Structure
- 43) From the options given below which is the fundamental work of a manager? (PSY.1220)
 (A) Planning (B) Co-ordination (C) Leadership (D) Experiment
- 44) Face to face conversation between two or more person is known as: (PSY.1221)
 (A) Observation (B) Survey (C) Interview (D) Experiment
- 45) Which of the following methods is not included in the methods used for selection of an employee? (PSY.1221)
 (A) Application (B) Interview (C) Influence (D) Written test

- 46) Assessment centers are used for the selection of. (PSY.1221)
(A) Employee (B) Manager (C) Salesman (D) Customer
- 47) What provides force to the likely behaviour? (PSY.1221)
(A) Reinforcement (B) Motivation (C) Object (D) Customer
- 48) Through which instruments the advertisement spread are known as: (PSY.1221)
(A) Medium (B) Market (C) Object (D) Customer

Section-B

❖ **Answer the following questions in one or two sentences. (Each 1 Mark)**

- 1) Who was the founder of behaviourism? (PSY 1212)
- 2) By which hypothesis Skinner tried to explain maladjusted behaviour? (PSY.1212)
- 3) Which theory was given by Bandura by studying the ability of self-direction in an individual? (PSY.1212)
- 4) Who gave the explanation of mental disorder based on physique? (PSY.1212)
- 5) Define "Abnormal Behaviour." (PSY.1212)
- 6) Give the full form of WHO. (PSY.1213)
- 7) Which organization is associated with the classification of mental disorder? (PSY 1213)
- 8) Give the full form of APA. (PSY.1213)
- 9) Give the full form of OCD. (PSY 1213)
- 10) By which other name social phobia is known. (PSY 1214)
- 11) In which type of disorder both the emotions mania and depression are present? (PSY 1214)
- 12) Give the full form of ADHD. (PSY 1214)
- 13) What do we call 'Autism' in diagnostic language? (PSY.1214)
- 14) What is Moral Anxiety? (PSY.1214)
- 15) What is Objective Anxiety? (PSY.1214)
- 16) The film 'Taare Zameen Par' provides best example of which disorder? (PSY.1214)
- 17) What do you mean by Phobia? (PSY.1214)
- 18) Minimum how many people come into contact for counselling? (PSY.1215)
- 19) Which three common factors can be seen in the definition of psychology? (PSY.1215)
- 20) Which is the first step of counselling process? (PSY.1215)
- 21) What is the full form of 'APGA'? (PSY.1215)
- 22) Name the phases of process of psychotherapy. (PSY.1216)
- 23) By whom the behavioural approach is given the name behaviour therapy? (PSY.1216)
- 24) In token economy which type of tokens are being given? (PSY.1216)
- 25) Who gave the method of cognitive therapy? (PSY.1216)
- 26) Who developed rational emotive therapy? (PSY.1216)
- 27) By which name Rogers' approach is known? (PSY.1216)
- 28) Which five actions in 'Yam'? (PSY.1216)
- 29) Which ancient Indian literature mentions methods of psychotherapy? (PSY.1216)
- 30) Give the definition of Yoga given in the 'Shrimad Bhagavd Gita'? (PSY.1216)
- 31) What is Pranayama? (PSY.1216)

- 32) Which type of behaviour is observed more in the people living in cold climate compared to hot humid climate? (PSY.1217)
- 33) Which aspects are included in the socio-cultural environment? (PSY.1217)
- 34) What type of behaviour is seen in the noisy situation? (PSY.1218)
- 35) Which concept is being given by Kurt Lewin in order to establish relationship between human and environment? (PSY.1218)
- 36) What is noise? (PSY.1218)
- 37) How is air pollution spread? (PSY.1218)
- 38) What steps should be taken to reduce air pollution? (PSY.1218)
- 39) What is crowding? (PSY.1218)
- 40) Because what the thinness of the ozone layer of the environment occur? (PSY.1218)
- 41) What is 'Green House Effect'? (PSY.1218)
- 42) Give the full form of CFC. (PSY.1218)
- 43) Give the full form of PUC. (PSY.1218)
- 44) Which three gases in the atmosphere trap the sun's heat and turns the earth into a vast Green House? (PSY.1218)
- 45) What is causing the increase in skin cancer? (PSY.1218)
- 46) What does the crowd indicate? (PSY.1218)
- 47) What does the density indicate? (PSY.1218)
- 48) What the most invaluable gift given to humankind by nature? (PSY.1218)
- 49) Write the characteristics of an organization. (PSY.1219)
- 50) State the two ways of work specialization. (PSY.1219)
- 51) Show the advantage of specialization. (PSY.1219)
- 52) What is bureaucratic structure? (PSY.1219)
- 53) Name any tow organizations the operate according to a matrix structure? (PSY.1219)
- 54) What is authority? (PSY.1219)
- 55) What do we mean by 'departmentalizing' as a function of manager? (PSY.1220)
- 56) State methods of selection of personnel. (Psy.1221)
- 57) What do we mean by work analysis? (Psy.1221)
- 58) What is turnover? (Psy.1221)
- 59) Who has given the theory of 'need hierarchy'? (Psy.1221)
- 60) State the three goals of training. (Psy.1221)
- 61) What is Interview? (Psy.1221)

Section-C

❖ **Answer the following questions in three or four sentences (Each 2 Mark)**

- 1) What is reuptake process? (PSY.1212)
- 2) Explain the effect of defective genes on the behaviour. (PSY.1212)
- 3) Explain the concept of 'ego'. (PSY.1212)

- 4) How cognitive model is different from other models? (PSY.1212)
- 5) Explain the concept of super ego. (PSY.1212)
- 6) Explain the memory factor of cognitive model. (PSY.1212)
- 7) Explain the behaviour disorder produced by the imbalance of endocrinal gland. (PSY.1212)
- 8) Explain the concept of 'Id'. (PSY.1212)
- 9) Explain the table showing the various editions and publishing year of DSM. (PSY.1213)
- 10) Explain the five situations shown in Agora Phobia. (PSY.1214)
- 11) Explain phobia and its types. (PSY.1214)
- 12) Explain the symptoms of Generalized Anxiety Disorder described in the DSM-IV. (PSY.1214)
- 13) Give any one definition of counselling. (PSY.1215)
- 14) Whom can we call counselee? (PSY.1215)
- 15) What is Interpersonal Interaction? (Psy.1215)
- 16) Give any one definition of psychotherapy. (PSY.1216)
- 17) Describe any one method of psychoanalytic approach. (PSY.1216)
- 18) Name the methods used in the behaviour therapy. (PSY.1216)
- 19) What is flooding technique? (PSY.1216)
- 20) Specify the meaning of Yoga. (PSY.1216)
- 21) Name the eight aspects or steps of Yoga and explain 'Yam' is short. (PSY.1216)
- 22) Specify the meaning of Pratyahar. (PSY.1216)
- 23) Describe the advantages of meditation. (PSY.1216)
- 24) What is the main goal process of Psychotherapy? (H.L.1216)
- 25) What is included in the physical environment? (PSY.1217)
- 26) Explain the effects of physical environment? (PSY.1217)
- 27) Explain man-environment relationship in short? (PSY.1217)
- 28) Explain environment and behavior. (PSY.1217)
- 29) Explain the outcome of the behavior. (PSY.1217)
- 30) Explain the concept of 'Life Space' given by Kurt Lewin. (PSY.1218)
- 31) Describe in short the Bronfenbrenner's model of environment in short. (PSY.1218)
- 32) State the reasons of noise pollution. (PSY.1218)
- 33) Explain the reasons for air pollution. (PSY.1218)
- 34) Explain how dirt spreads. (PSY.1218)
- 35) Give the definition of an organization. (Psy.1219)
- 36) What do we mean by division of labour? (Psy.1219)
- 37) What is centralization? (Psy.1219)
- 38) When does the matrix structure become effective? (Psy.1219)
- 39) Why is the co-ordination of efforts necessary in an organization? (PSY1219)

- 40) What is the departmentalization in an organization? Explain with example. (PSY1219)
- 41) Explain information role. (PSY.1220)
- 42) Which information of an applicant is included in the application form? (Psy.1221)
- 43) What is work sampling test? (Psy.1221)
- 44) State the theories of work motivation. (Psy.1221)
- 45) Define training. (Psy.1221)
- 46) Which factors become judgmental for the effectiveness of an advertisement? (Psy.1221)

Section-D

❖ Answer the following questions in details

- 1) Explain the types of anxiety in the theory given by Freud. (PSY.1212)
- 2) Describe 'Attribution Theory'. (PSY.1212)
- 3) Explain the word normal and abnormal. (PSY.1212)
- 4) Explain the basic instincts of Id. (PSY.1212)
- 5) Explain organising structure as a factor of cognitive model. (PSY.1212)
- 6) Explain the Biological causes of abnormal behaviour. (PSY.1212)
- 7) Explain the effect of the chemicals of synapse on the behaviour. (PSY.1212)
- 8) Explain conscious mind and unconscious mind in short. (PSY.1212)
- 9) Explain in short the effect of socio culture factors on the behaviour. (PSY.1212)
- 10) Explain the types of specific phobia shown in the DSM-V. (PSY.1214)
- 11) Explain the symptoms seen in the children having ADHD. (PSY.1214)
- 12) Explain the 'Autism'. (PSY.1214)
- 13) Specify the meaning of counselling. (PSY.1215)
- 14) Give the meaning of counsellor and counselee. (PSY.1215)
- 15) Describe the references of the counsellor regarding his job. (PSY.1215)
- 16) Explain the characteristics and skill of effective counselling given by Petterson. (PSY.1215)
- 17) Write three differences between psychotherapy and counselling. (PSY.1216)
- 18) What is the initial phase of psychotherapy? (PSY.1216)
- 19) Describe 'Dream Interpretation'. (PSY.1216)
- 20) Explain systematic desensitization. (PSY.1216)
- 21) Explain cognitive therapy. (PSY.1216)
- 22) Give the meaning of 'Niyam' and specify things included in it. (PSY.1216)
- 23) Write a note on 'Pranayama'. (PSY.1216)
- 24) Describe the main five factors of environment and behaviour. (PSY.1217)
- 25) Explain the Kurt Lewin's model of environment. (PSY.1218)
- 26) Explain the Bronfenbrenner's five systems of environment. (PSY.1218)
- 27) Explain the effects of noise and air pollution on human behaviour. (PSY.1218)

- 28) Explain in details the concept of crowding and density. (PSY.1218)
- 29) Explain misuse of natural resources as an impact of human behaviour on environment. (PSY.1218)
- 30) Explain voluntary simplicity as an attempt to save environment. (PSY.1218)
- 31) Explain behavioural solutions as an attempt to save environment. (PSY.1218)
- 32) Explain the concept of recycling and energy conservation. (PSY.1218)
- 33) Specify the concept of 'Green House Effect'. (PSY.1218)

- 34) Explain responsibility and authority. (Psy.1219)
- 35) Explain matrix structure. (Psy.1219)

- 36) State the basic functions of a manager and explain any two. (PSY.1220)
- 37) Explain decisional roles. (PSY.1220)
- 38) Describe interpersonal role. (PSY.1220)

- 39) Explain written test. (Psy.1221)
- 40) Explain the equality theory. (Psy.1221)
- 41) Explain need theory. (Psy.1221)
- 42) What is work direction? (Psy.1221)
- 43) Explain expectancy theory. (Psy.1221)

Section-E

❖ **Answer the following question in thoroughly (Each 5 Marks)**

- 1) Explain in detail the psychosexual stages of development given by Freud. (PSY.1212)
- 2) Explain the behavioural model of abnormal behaviour. (PSY.1212)
- 3) Explain the psychosocial causes of abnormal behaviour. (PSY.1212)

- 4) Explain the common symptoms of Dyslexia. (PSY.1214)
- 5) Explain generalised anxiety disorder. (PSY.1214)

- 6) Define counselling and specify the steps of counselling. (PSY.1215)
- 7) Explain the code of conduct for counselling. (PSY.1215)

- 8) Write a note on the Rogers' approach. (PSY.1216)
- 9) Write a note on 'Transcendental meditation'. (PSY.1216)
- 10) Describe the steps of 'YOGA'. (PSY.1216)
- 11) Explain the technique used in the process of behavior therapy. (PSY.1216)

- 12) Explain in detail human environment relations. (PSY.1217)

- 13) Explain the effect of environment on human behaviour. (PSY.1218)
- 14) Describe the effect of human behaviour on environment. (PSY.1218)
- 15) Explain the Global solutions as an attempt to save environment. (PSY.1218)
- 16) Discuss the 'Green House Effect' in detail(PSY.1218)

- 17) Explain the basic functions of an Organization. (PSY.1219)
- 18) Explain the basic functions of manager. (PSY.1220)
- 19) Explain manager's role. (Psy.1220)
- 20) Explain training and performance appraisal. (Psy.1221)
- 21) Explain marketing and advertisement. (Psy.1221)

